

Drugost u seriji "Star Wars: The Clone Wars"

Vuković, Tonka

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:394177>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-11**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

Tonka Vuković

DRUGOST U SERIJI "STAR WARS: THE CLONE WARS"

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2023.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

DRUGOST U SERIJI "STAR WARS: THE CLONE WARS"

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: doc. dr. sc., Dina Vozab

Studentica: Tonka Vuković

Zagreb

kolovoz, 2023.

Izjavljujem da sam diplomski rad Drugost u seriji "Star Wars: The Clone Wars", koji sam predala na ocjenu mentorici doc. dr. sc., Dina Vozab, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekao/la ECTS-bodove. Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Tonka Vuković

Sadržaj

Popis ilustracija.....	2
1. Uvod	3
2. Teorijski okviri.....	5
2.1. Drugost u formaciji identiteta	5
2.2 Identitet Zapada i Istoka u svemiru Ratova zvijezda	8
2.3. Narativne tehnike Georga Lucasa	13
3. O istraživanju	16
3.1 Cilj i zadaća istraživanja	16
3.2 Istraživačka pitanja.....	16
3.3 Metoda istraživanja: Analiza narativa	16
3.4 Znanstveni doprinos	20
4. Nezapadnjački elementi kao indikator drugog i vanzemaljskog u seriji Ratovi zvijezda: Ratovi klonova.....	21
4.1. Fabula.....	21
4.2 Priča.....	24
4.3 Analiza elemenata narativa	27
4.3.1 Nezapadnjački elementi i zapadnjačko poimanje drugosti.....	27
4.3.2 Nezapadnjački elementi u ulozi vanzemaljskog (aliena)	35
5. Zaključak.....	39
6. Literatura.....	41

Popis ilustracija

Slika 1: Planet Zygerria	28
Slika 2: Zygerrian tržnica kojom glavni protagonisti prolaze na početku epizode.....	29
Slika 3: Susret Anakina i Ahsoke sa Zygerrian kraljicom u palači.....	29
Slika 4: Planet Oba Diah.....	31
Slika 5: Lom Pyke u svojoj utvrdi okružen dimom spicea	32
Slika 6: Planet Nal Hutta.....	33
Slika 7: Razodjevene plesačice koje plešu pred Vijećem Hutta	34
Slika 8: Jedan od pripadnika Vijeća Hutt u razgovoru s Obi-Wan Kenobijem.....	34
Slika 9: Anakin se susreće s Zygerrian robovlasnikom i njegovim zaštitarima	35
Slika 10: Anakin i Obi-Wan u Pyke utvrdi komuniciraju s Lom Pykeom dok ih čuvaju zaštitari	36
Slika 11: Obi-Wan u razgovoru s klonom Codyjem na planetu Corusant	37

1. Uvod

Drugost je pojam koji je detaljno razrađen u kontekstu formacije identiteta te je pronašla svoje mjesto u raznim teorijskim smjerovima, a postojeća literatura ukazuje na polemiku da Drugost može implicirati političke i kulturološke probleme ukoliko sam autori naglašavaju drugost određene grupe. Upravo to može dovesti do izdvajanja s negativnim konotacijama koje pridodaju stereotipizaciji i marginalizaciji određenih kolektiva. Bitno je istaknuto da Drugog ne bi bilo bez prvotnog poimanja Sebe, odnosno da ovi identiteti upravo postoje u konstantnoj relaciji jedan sa drugim te su se tako i grane istraživanja podijelile na taj odnos između Sebe i Drugoga. Poznavanje ideje Drugosti je ključno i za razumijevanje svemira Ratova zvijezda. Jedna od glavnih podjela koja dominira ovim svemirom je i prikaz identiteta Zapada i Istoka. U hollywoodskim filmovima upravo Istok postaje ono drugo iz zapadnjačke perspektive. Uz pitanje identiteta Zapada i Istoka, u postojećoj literaturi se razvilo i pitanje orijentalizma. Upravo se u tom kontekstu i javlja pitanje o političkoj korektnosti i načinu na koji se reprezentiraju tuđe kulture, točnije je li Orijent samo zapadnjačka konstrukcija pod koju se gura sve ono mistično, romantično i nepoznato. Orijentalizam se javlja i u smislu zapadnjačkog stila dominacije i držanja autoriteta nad Orijentom. U odnosu Zapada i Istoka, barem iz zapadnjačke perspektive, Zapad je preuzeo povijesno dominantnu ulogu koja ne izravno također čini Istok onim Drugim. Upravo ta poimanja nam omogućavaju shvatiti i dinamiku u Ratovima zvijezda. Važno je za napomenuti da su autori i kritičari poprimili razne stavove i pozicije o George Lucasovom stvaralaštvu. Neki autori smatraju da primarna podjela ne svodi na odnose Istoka u opoziciji sa Zapadom, muškog i ženskog, bijelaca i ne-bijelaca već da se svemir dijeli na idealima i ljudskosti i neljudskosti koje predstavljaju dvije grupacije Pobunjenika i Carstva (McDowell, 2016: 101). Drugi pak vide primjere Drugosti u likovima i narativu koji sadrže oblike rasizma, ksenofobije i netolerancije (Deis, 2007: 93). Upravo se originalna trilogija Ratova zvijezda kritizirala zbog svog narativa u kojemu mladi bijeli dječak simbolizira dugovječni ideal da su bijelci spasioci te bijelci ostaju primarni i ključni element kroz filmove. Također, određeni likovi i vanzemaljske vrste su često obilježene kao stereotipne karikature crnaca, Židova i Azijata. Ovdje se i javlja jedna od podjela među autorima u postojećoj literaturi. S jedne strane imamo autore koji izdvajaju stereotipne prikaze, dok s druge strane imamo autore koji ih kritiziraju jer smatraju da su preuveličali neke od elemenata kako bi konstruirali stereotipne poveznice (Howe, 2012: 17-20). S druge strane, postoji slaganje da je Lucas svakako svoj svemir primarno ispunio bijelcima u centralnim ulogama što povlači pitanje

reprezentacije manjina (Howe,2012: 12). Većina manjina u filmovima se zapravo svodi na vanzemaljske rase i mehaničke droide, što prema nekim autorima postavlja novu tezu je li u Ratovima zvijezda rasa prestala biti primarno obilježje identiteta kada postoje druge vrste protiv kojih se mogu postaviti granice između identiteta. Zanimljivo je da i neki autori Drugost ističu ne kroz rasna ili kulturološka obilježja u filmu već smatraju da se ono svodi na dinamiku ljudskog i onog neljudskog odnos vanzemaljskog gdje vanzemaljskog postaje ono Drugo. Ovdje smo uočili i priliku za naša istraživačka pitanja, odnosno odlučili smo analizirati kako se u seriji „Ratovi zvijezda: Ratovi klonova“ predstavljaju „nezapadnjačke“ kulture te na koji način takav prikaz podržava zapadnjačko poimanje drugosti, te kako se u istoj seriji elementi „nezapadnjačkih“ kultura izjednačavaju s idejom vanzemaljskog. U proučenoj literaturi postoje analize raznih kultura u kontekstu zapadnjačkog poimanja Drugosti, no kako smo i naveli istaknuta su podvojena mišljenja oko same važnosti ovog pitanja, dok pitanje nezapadnjačkih kultura u ulozi vanzemaljskog predstavlja još slabije analiziranu tezu. Zaključci i analiza ovog rada nadodaju postojećoj literaturi te u neku ruku mogu pomoći formaciji daljnjih mišljenja autora i čitatelja o važnosti viđenja Drugosti u svemiru Ratova zvijezda kroz odnose Zapada i Istoka ili rasa, ili pak kroz odnose ljudskog i vanzemaljskog, ili kroz isticanje stereotipnih i rasističkih polemika. Važnost samog rada pronalazimo i u odabiru same materije analize. Autori su analizirali Lucasovo stvaralaštvo u kontekstu prve dvije trilogije, mi produbljujemo ovu analizu i uključujemo njegovu seriju Ratovi zvijezda: Ratovi klonova. Prvotno valja napomenuti da je riječ o animiranoj seriji namijenjenoj svim uzrastima ali primarno djeci. Upravo zato primjećujemo važnost ovakve analize i potencijalne implikacije serije na samu djecu. Zabavni sadržaj kojeg djeca upijaju utječu na njihovo poimanje svijeta oko sebe, te vizualnih i auditivnih elementi mogu nesvjesno ili svjesno produbiti tradicionalna često površna poimanja o nezapadnjačkim kulturama, a svakako mogu utvrditi zapadnjačka viđenja Drugosti. Postavljanjem istraživačkih pitanja o reprezentaciji nezapadnjačkih kultura te na koji način takav prikaz podržava zapadnjačko poimanje Drugosti i kako se elementi „nezapadnjačkih“ kultura izjednačavaju s idejom vanzemaljskog nam omogućava da osvijestimo ovu polemiku u sadržaju namijenjenom najmlađima koji su često i podložniji medijskim utjecajima. Odgovore na ova pitanja smo dobili putem narativne analize koja nam je omogućila da uđemo u detalje Lucasovog stvaralaštva uključujući vizualne, tekstualne i auditivne elemente. Putem narativne analiza medijskih tekstova želimo identificirati navedene elemente narativa s ciljem dubljeg razumijevanja same materije. U samome radu polazimo od postavljanja teorijskih okvira koji su nam uopće omogućili daljnju detaljnu analizu te se fokusiramo na ideju drugosti u formaciji identiteta, pitanjem identiteta Zapada i Istoka unutar

svemira Ratova zvijezda te samim narativnim tehnikama i kreativnim stvaralaštvom George Lucasa. Nadalje se bavimo samim istraživanjem i važnosti primjene upravo narativne analize za potrebe ostvarenja cilja istraživanja. Cilj istraživanja u ovome radu je bio utvrditi kako se prikaz nezapadnjačkih kultura u seriji Ratovi zvijezda: Ratovi klonova (*Star Wars: The Clone Wars*) podudara s tradicionalnim vrijednostima zapadnjačkog društva pri čemu je sve ono nepoznato često ugurano u sferu „drugog“. Također, htjeli smo prikazati i kako se često upravo određeni elementi „nezapadnjačkih“ kultura izjednačavaju sa znanstvenom fantastičnom idejom vanzemaljskog. Sama analiza je odvojena u dva dijela, tako smo analizirali nezapadnjački elementi u kontekstu zapadnjačkog poimanja drugosti i nezapadnjačke elemente u ulozi vanzemaljskog (aliena).

2. Teorijski okviri

2.1. Drugost u formaciji identiteta

Jedan od ključnih aspekata u socijalnoj teoriji je teorija identiteta koja se godinama razvijala i na bazi dinamike poimanja Sebe (Self) i poimanja Drugog (Other). Neumann navodi kako su teoretičari raspoznali da je upravo ta spoznaja Sebe i Drugog započela davnih dana s formacijom prvih gradova-država jer su ljudi trebali raspoznati s kime i na koji način žele živjeti. U kontekstu zapadnjačkog poimanja sebe i drugog, povijesni korijeni se mogu pronaći u antičkom Rimu. Rimljani su imali ideju da osoba može ostvariti opća prava i dužnosti temeljem činjenice postojanja unutarnjeg života (Neumann, 1999: 1,2). Neumann ističe i kako zapravo Hegel najviše povezuje ideju identiteta s time kako vidimo Sebe i Drugoga „On pročišćuje i precizira ideju da poznavajući Drugost, Sebstvo posjeduje moć pružiti ili uskratiti priznanje i samim time uistinu biti konstituirano kao Sebstvo“ (Neumann, 1999: 3). Michael Richardson također vidi pitanje Drugog u relaciji s osobnim identitetom te ističe kako nikada nije lako odati priznanje Drugome. Ovdje se naglašava kako se sama potreba za distinkcijom između Sebe i Drugog pronalazi i u ljudskoj potrebi za pripadanjem s napomenom da se naše poimanje identiteta i pripadnosti kontinuirano izmjenjuje kroz život (Richardson, 2010: 7- 12).

U svome radu *Upotrebe drugog* Neumann (1999) predlaže da se teorija identiteta i konceptualizacija individualnog identiteta i drugoga razvila kroz četiri glavna teorijska smjera. Uključujući etnografski put, psihološki put, put kontinentalne filozofije i krajnje, kako on to naziva, „Istočnjačku ekskurziju“. Etnografski put povezuje primarno sa studijom

identificiranja socijalnih granica koje uopće stvaraju Drugog i kako se te granice održavaju. Odnosno, da bi u kontekstu Sebe/Drugog upravo trebala biti proučavana ta kosa crta koja ih odvaja. Ističe kako je ovdje značajno to što se pitanje identiteta i drugosti isključivo postavlja u sferu socijalne interakcije. Zanimljivo je što ovdje ističe kao primjer pitanje nacionalnog identiteta koje se često povezuje s jezikom kao dominantnim faktorom. Tako na primjer, po pitanju iskonoslovlja primjećuje da su razlike između hrvatskog i srpskog jezika puno manje nego između finskog i švedskog no da to nije prouzrokovalo da Hrvati ne naglašavaju svoj nacionalni identitet, isto tako vidi i jezični odnos između ruskog i ukrajinskog. Psihološki put, kaže Neumann, posebno se odrazio u socijalnoj psihologiji gdje su granice takozvanih „nas“ i „njih“ detaljno istražene. Upravo psihološki put primjećuje samo-kategorizaciju kao objašnjenje kako individue postaju socijalne grupe (Neumann, 1999: 4-9). Glavnu kritiku psihološkog puta vidi u samoj negaciji jezika kojeg se prepoznaje samo kao „neproblematični oblik za transformaciju značenja s jedne grupirane individue na drugu, umjesto da usredotočuje na transformacije svojstvene samom jeziku kako bi razumjeli one društvene odnose koji bi trebali biti predmet proučavanja“ (Neumann, 1999: 8).

Put kontinentalne filozofije je primarno postavljen marksističkom dijalektikom. Tako je Marx uvrstio prijašnje spomenute ideje Hegelovog poimanja Sebe i Drugog s većim fokusom na dijalektički princip nego na dijaloški princip, koji je bio jednoliko zastupljen kod Hegela, što je na kraju i rezultiralo time da Marxova verzija dijalektičke teorije identiteta postane i dominantna verzija unutar socijalne teorije dvadesetog stoljeća (Neumann, 1999: 3-10). Neumann ističe i rad *Sources of the Self* Charlesa Taylora gdje naglašava autorove ideje vezane uz koncept samog sebe u zapadnjačkoj tradiciji koje se protežu kroz tri glavne dimenzije. Prvotno, postoji ideja obaveze prema drugima. Drugo, postoji ideja da imamo unaprijed zadani narativ u kojeg bi se trebala uklopiti cjelokupna biografija samog sebe. Treće, postoji ideja o prezentaciji (reprezentaciji) samoga sebe (Neumann, 1999: 10). Tu je zanimljivo da se već kroz prvu dimenziju odmah provlači ideja Sebe u kontekstu Drugoga gdje je poveznica upravo ta međuljudska moralna obaveza. Također, ideja o reprezentaciji je isto usko povezana s pojmom drugosti. Richardson tako ističe da ne postoji točna reprezentacija. Odnosno, da svaki oblik reprezentacije izmjenjuje sliku i to po tri osnovna principa i prije nego li uopće uplićemo svjesnu ili nenamjernu pristranost. Tvrdi kako reprezentacija dovodi do izostavljanja aspekata jer je nemoguće sveobuhvatno nešto prikazati. Sljedeće, tvrdi kako je reprezentacija izmjenjuje sliku i po samom izgledu jer nitko ne primjećuje stvari oko sebe na isti način. Završno, sama reprezentacija izmjenjuje sliku. Reprezentacija uključuje proces preoblikovanja pri čemu se

pojava koja se reprezentira stavlja u sustav kodova koji onda predstavljaju reprezentaciju (Richardson, 2010: 7-12). No, tu se onda javlja pitanje što s reprezentacijom koja dovodi do stereotipa ili do toga da se jednostavno određene skupine kontinuirano reprezentiraju na načine koji rezultiraju s negativnim posljedicama. Jasno je da oni koji kontroliraju narativ i slike koje vidimo imaju i određenu dozu odgovornosti. Richardson tvrdi kako reprezentacija i u negativnom obliku nikada neće nestati jer joj je u prirodi da umanjuje. Istaknuo je kako reprezentacija „naglašava određene karakteristike na račun drugih“, pritom misleći kako su upravo negativni posljedice reprezentacije upravo rezultat same reprezentacije (Richardson, 2010: 10).

Takozvan put Istočnjačka ekskurzija istražuje odnos Sebe i Drugoga pritom se fokusirajući većinski na upravo ideju Drugoga, odnosno drugosti. Neumann na ovaj teorijski put identiteta smješta Georga Simmela i kontroverznog Carla Schmitta (Neumann, 1999: 11,12). Simmel nas upoznaje s idejom „stranca“ kao zasebnom sociološkom kategorijom i stavlja ju u kontekst s pojmom lualice kojeg vidi kao osobu koja dolazi danas i odlazi idući dan. Stranca vidi kao osobu koja dolazi danas, a sutra ostaje. Ističe kako je stranac član određene grupe, no da je njegova pozicija unutar te grupe uvjetovana činjenicom da joj ne pripada 'od početka', odnosno da nije autohtoni član (Simmel, 1971: 143-147). Schmitt, s druge strane, ideju stranca zapravo vidi kao političkog neprijatelja, te čak pojam političkog definira kroz odnos prijatelja i neprijatelja. Schmitt navodi primjer kako politički neprijatelj nije nužno moralno zao a ni ružan, nego se njegovo značenje svodi na nešto drugo, odnosno strano, čija egzistencija može u ekstremnim slučajevima dovesti do sukoba (Schmitt, 2007: 67-72). Kod Simmelovog stranaca se distanca između njega i grupe pronalazi upravo u njegovom podrijetlu i razlikuje se u usporedbi s drugim oblicima socijalne distance i razlikovanja, kao što su rasa ili spol. Stranac je ujedno udaljen i blizu, u konstantnom je odnosu s grupom no i dalje se percipira kao izvanjski jer je upravo naglašena ta distanca umjesto blizine (Simmel, 1971: 145-149). Dok Simmel objašnjava Drugog kroz distancu i kao stranca, Schmitt stavlja drugost u kontekst neprijatelja. Schmitt vidi neprijatelja kao „cjelinu ljudi koji se bore i koji se suprotstavljaju isto takvoj cjelini“ i on kao takav nema privatnu sferu u političkom smislu već postaje javni pojam (Schmitt, 2007: 72). Tu naglašava kako i često u današnjim jezicima ne postoji jasna razlika između privatnog i političkog neprijatelja, kako to postoji na latinskom gdje je 'hostis' neprijatelj države, a 'inimicus' podrazumijeva privatnog neprijatelja (Schmitt, 2007: 72-77). Simmel vidi ulogu stranca kao korisnu, odnosno kao originalnog stranca vidi trgovca koji je bio potreban za nabavu dobra koja su stvorena izvan određene grupe. Kaže da se uloga stranca

još više ističe da umjesto da napusti područje u kojemu djeluje, se on tamo smjesti. Uz to navodi kako stranci mogu poprimiti i dominantne uloge u društvo kada preuzmu određene zadatke koje pripadnici grupe ne mogu ili ne žele preuzeti. Tako navodi i primjer kada su u talijanskim gradovima zapošljavali sudce izvana s obzirom da ni jedan građanin nije bio nepristran zbog svojih obiteljski interesa ili društvenih grupacija (Simmel, 1971: 143-146). Neumann zaključuje kako je stvaranje osobnog identiteta nužno povezano s formacijom drugih te da negiranje Drugog (*Other*) i priznavanje njihovih prava mora nužno imati i posljedice za formaciju vlastitog identiteta (*Self*). Prema antropološkom putu, ocrtavanje socijalnih granica između sebe i drugoga je aktivan dio formiranja identiteta. No, kolektivni identiteti su često višeznačni i tako se trebaju i proučavati. Neumann stoga tvrdi da i autori trebaju paziti kako analiziraju drugost. Ukoliko riječi autora pripomažu naglašavanju drugosti određenog kolektiva, na primjer iz perspektive da se naglašava drugost Kine iz perspektive Zapada, onda se tu i javlja pitanje na koji način je autor uplete u političke prakse identiteta. Pitanje nije svjedočimo li isključenju određenih grupa već kojih i na koji način (Neumann, 1999: 35-37).

2.2 Identitet Zapada i Istoka u svemiru Ratova zvijezda

Možda precizniji podnaslov za ovo poglavlje bi bio zapadnjačke i ne zapadnjačke kulture u svemiru Ratova zvijezda, budući da se nećemo držati isključivo granica kulturnog i političkog poimanja Zapada i Istoka već ćemo se u analizi zaputiti i u arapske zemlje. Drugost se često pojavljuje u kontekstu Zapada i Istoka pri čemu je ono 'drugo' iz zapadnjačke perspektive upravo istok. Richardson ističe kako je Hladni rat još više naglasio razliku između Istoka i Zapada u Hollywoodu. Napominje kako je zahlađenje odnosa između Rusije i Sjedinjenih Američkih Država bio i rezultat američke paranoje koja je veći imala duboke korijenje u američkom društvu a koje su pogoršane nakon Drugog svjetskog rata kada je Amerika bila primorana gledati na Istok. Istok u ovome kontekstu nije definiran kao egzaktno mjesto već kao lokacija koja je primarno po svojoj prirodi fundamentalno drugačija od Zapada. Istok je nasljeđe novih i starih europskih strahova, koje je Hollywood preuzeo i preuveličao. Riječ je o Istoku utemeljenom na prošlosti kojeg su Amerikanci napustili kada su se zaputiti u pustolovine prema novom kontinentu i prema Zapadu ali su svejedno naslijedili stari strah od toga što leži na Istoku (Richardson, 2010: 103-105). Uz pitanje reprezentacije Zapada i Istoka često se pojavljuje i pojam orijentalizma među kojima je najvažnije za spomenuti donekle akademski

kontroverznu knjigu Edwarda Saida, *Orientalism*. Knjiga je doprinijela razgovoru o političkoj korektnosti i načinu na koji se reprezentiraju tuđe kulture. Said iskazuje odlučan stav o reprezentaciji Orijenta i njihovim negativnim efektima. Said kaže da je Orijent gotovo „europska inovacija i da je od vrijeme antike mjesto romantike, egzotičnosti, neopisivih uspomena i pejisaža kao i značajnih iskustava“ (Said, 1977: 1).

Said ističe kako je Orijent sastavni dio europske građe civilizacija i kulture. Orientalizam taj dio izražava kulturno pa čak i ideološki u formi diskursa s podupirućim institucijama, vokabularom, znanosti i drugim. Nažalost, Said procjenjuje da je američko shvaćanje Orijenta značajno površnije. Tako je i veliki broj pisaca, od političkih teoretičara do pjesnika, uzeo primarne razlike između Zapada i Istoka kao osnovu za stvaranje djela i teorija koje se tiču Orijenta. Jedno od značenja orijentalizma koje Said analizira je i orijentalizam u smislu zapadnjačkog stila dominacije i držanja autoriteta nad Orijentom. Također, naglašava kako se na orijentalizam ne može gledati kao na racionalizaciju kolonijalne vladavine jer se onda ignorira činjenica da upravo kolonijalna vladavina bila i unaprijed opravdana orijentalizmom. Prema Saidu razgraničenje između Istoka i Zapada je proces koji je trajao stoljećima, počinjući s brojnim putovanjima i otkrivanjima te kontaktima ostvarenim kroz trgovinu i rat. No, naglašava kako od sredine 18. stoljeća postoje dva osnovna elementa koja grade odnos Istoka i Zapada. Prvi od njih, je bio kontinuirani porast informacija i znanja o Orijentu u Europi koje je pojačano kolonijalnim susretima kao i rasprostranjenim interesom za nepoznatim i stranim. Drugi element odnosa Istoka i Zapada se svodi na to da je Europa uvijek bila u snažnijoj poziciji. Osnovni odnos barem na temelju politike, kulture i religije je oduvijek, iz perspektive Zapada, bio odnos između jačeg i slabijeg partnera. Često se tako može vidjeti da se Orijent opisuje pojmovima kao što su iracionalan, lišen, djetinjast i drugačiji, dok se Europu opisuje kao racionalnu, virtuožnu, zrelu i normalnu (Said, 1977: 1-3, 39-41).

Teorijsko i povijesno poimanje Zapada i Istoka nam omogućava da uočimo što se to i na koji način preslikalo i u moderno stvaralaštvo. U stvaralaštvu Gorge Lucasa, odnos Zapada i Istoka je svakako uključen no među autorima se javlja pitanje projicira li se taj odnos kroz Drugost. McDowell tako ističe u svojem djelu *Identity Politics in George Lucas' Star Wars* da neki autori primjećuju kako se dvojnost u tom kreativnom svemiru ne svodi na odnose Istoka u opoziciji sa Zapadom, muškog i ženskog, bijelaca i ne-bijelaca ili krajnje čak i na ljude i ne-ljude (izvanzemaljske vrste), već da primarna podjela leži u ljudskosti i neljudskosti koje predstavljaju dvije grupacije Pobunjenika i Carstva (McDowell, 2016: 101,102). Vinci se u svom eseju *The Fall of the Rebellion; or, Defiant and Obedient Heroes in a Galaxy Far, Far*

Away se isto tako osvrće na tu dinamiku, te ističe da se Empire može vidjeti kao alegorija za bilo koju institucionalnu silu u Zapadnjačkoj kulturi, no tvrdi kako dodjeljivanje specifičnog kulturnog referenta nije potrebno. Carstvo zapravo vidi kao reprezentaciju generalne kulturološke paradigme koja ugrožava individualizam, a da su mu u opoziciju stavljeni visoko individualizirani protagonist (s posebnim naglaskom na originalnu trilogiju) te da tako filmovi zapravo veličaju individualizam i prikazuju duboko utemeljeno nepovjerenje vezano uz instituciju (Vinci, 2007: 21,22).

Stuart Hall identitet vidi kao nešto što ćemo postati nego kao nešto što već jesmo. Po njemu je identitet konstituiran unutar, a ne izvan reprezentacije. Identiteti su pozicije koje je subjekt dužan preuzeti iako je svjestan da su to reprezentacije i da je reprezentacija oduvijek konstruirana s pozicije Drugoga te kao takva ne može nikada biti identična procesima subjekta. (Hall, 1996: 4,6). Ono gdje je Drugost vidljiva u negativnom kontekstu, barem što se tiče nekih autora i kritičara, je u upravo u razlikama, odnosno u pitanjima rasizma, ksenofobije i netolerancije. Tako se originalna trilogija Ratova zvijezda često kritizirala jer je sadržavala narativ u kojemu mladi bijeli dječak, koji je rođen bezgrešno, simbolizirao dugovječni ideal da su bijelci spasiooci te bi bijelci narativno ostali ključan i centralan element u filmskom narativu (Deis, 2007: 93-94). Također, likovi kao Jar Jar Binks, Watto i rasa Neimoidians su često obilježeni kao stereotipne karikature crnaca, Židova i Azijata (Deis, 2007: 93-94). Andrew Howe, u svom radu *Star Wars in Black and White*, također ističe problematiku koja se javlja oko reprezentacije u svemiru Ratova zvijezda. Kaže kako je u originalnoj trilogiji vidljiv nedostatak ljudskih rasnih manjina. Howe tako tvrdi da Lucas primarno naseljava svoju galaksiju bijelom rasom, „Izgleda da u formi Carstva i Saveza Pobjunjenika postoji mjesta samo za plemstvo bijelo kao ljaljani, koje je, iako obilježeno multikulturalnim elementima, i dalje dominantno bijelo“ (Howe,2012: 12) Likovi koji predstavljaju rasne manjine imaju ponekad važne uloge, no često su i njihovi prikazi u neku ruku problematični. Većina manjina u filmovima se zapravo svodi na vanzemaljske rase i mehaničke droide, što zapravo postavlja tezu je li u Ratovima zvijezda rasa prestala biti marker identiteta kada postoje druge vrste protiv kojih se mogu postaviti granice između identiteta (Howe,2012: 11, 12). Greg Grewell u svome radu *Colonizing the Universe* ističe da je cjelokupni dojam Ratova zvijezda da zapravo učini taj svijet nama prepoznatljivim. Tako su i vanzemaljska bića postala prepoznatljivi faktor kroz njihovu reprezentaciju kao rasnih bića. Neimoidians su klasificirani kao zli s Azijskim karakteristikama koji pokušavaju progurati trgovinski embargo na većinski europski stilizirani planet Naboo, od kuda potječe i glavni ženski protagonist iz prednastavak trilogije Padme

Amidala, čije je središte primarno inspirirano antičkom arhitekturom. Drugi domorodni narod planeta Naboo su Gungans, koji prema Grewellu, imaju obilježja karipskog nasljeđa. Žive ispod vode, te često obitavaju u džungli koju vide kao svoje sveto mjesto, te u filmovima kreću u bitku s kopljima i štitovima najbližijima afričkom nasljeđu. Jedi, koje Grewell opisuje kao patrijarhalne templare, predstavljaju klasičnu ulogu spasioca i svijetle budućnosti i to primarno kroz adolescentni američki izgled mladog heroja Anakina Skywalkera. Stoga, ono nama poznato postaje strano i poprima oblik tuđinca (Grewell, : 35,36). S druge strane, neki kritičari ne vide Drugost u navedenim primjerima etničkih i rasnih stereotipa već prepoznaju da Drugi nisu u ovome kontekstu prikazani kao Azijati, Arapi ili Afrikanci već kao iskonski tuđinci i vanzemaljci. Riječ je o monstruoznim vrstama s drugih planeta pri čemu George Lucas slijedi dugovječnu tradiciju poimanja Zapada i Istoka u kojoj je Istok dom monstruoznome a svi koji nisu sa Zapada su neljudski (McDowell, 2016: 114,115). Howe ističe kako na primjeru Jar Jar Binksa i Gunganaca možda postoji određena doza sličnosti u izgovoru i karipskim načinom izgovora, no i da sve sličnosti staju na tome. Također, na primjeru Neimoidianske vlasti iz Trade Federationa smatra kako su većina opaski i poveznica s Neimoidianaca s Japancima neutemeljene i bazirane na pretpostavkama, kao što su da su sadisti, moćni ali kukavice. Tvrdi kao da se iste opaske mogu biti i karakteristike bilo kojeg totalitarnog režima. O liku Watto, koji radi kao trgovac otpadom i u prednastavnoj trilogiji posjeduje Anakina i njegovu majku, često se govori da je po izgovoru i sa svojom neobrijanom pojavom prikaz arapskih stereotipa. Drugi pak tvrde da su njegova poslovna crta i veliki nos (koji najviše slični na surlu) zapravo prikazi židovskog identiteta. Howe, upravo na primjeru lika Watto, primjećuje „koliko će lako aktivan um pronaći što god traži u predstavljenim kulturnim referentima“ te da je nažalost u Lucasovim filmovima publika upravo pronašla rasne stereotipe (Howe, 2012: 17-20). Ono gdje se većina autora slaže je u upitnoj reprezentaciji vanzemaljaca Tusken Raiders koji obitavaju na planetu Tatooine u filmovima. McDowell analizira ideju da nisu svi ne-bijelci u filmovima zapravo isključeni Drugi na bazi rasne diferencijacije, no ističe kako postoji manjak reprezentativnosti. U etničkom smislu, priznaje Drugost druidima koji su u filmu bili subjekt rasnih uvreda, liku Chewbacca koji je bio subjekt pogrđnih komentara, te finalno Tusken Raiders koji su prikazani isključivo kao prijatna graničnim obiteljima (McDowell, 2016: 129,130). Howe tvrdi kako je reprezentacija Tusken Raidersa problematična. Po njihovoj odjeći, navikama i načinu života ova vanzemaljska vrsta značajno podsjeća Beduine i druge nomadske kulture koje obitavaju u pustinjama. Tuskeni su prikazani kukavički, animalistički i ubilački, također, kao sposobni ali sposobnost koja je produkt instinkta prije nego intelekta. U filmu Attack of the Clones su opisani kao bića koja hodaju kao ljudi, ali su opaka bezumna

čudovišta. Kako Howe kaže, zanimljivo je što se upravo ističe da Tuskeni hodaju a ne pričaju kao ljudi. Lucas im nije dao nikakav oblik sličan ljudskom govoru već se njihova komunikacija svodi na roktanja i urlikanja koja najviše liče glasanju magarca. Ne dajući ikakve pozitivne karakteristike kulturi Tuskena, Lucas ih postavlja kao zloćudne i simplificirane neprijatelje nizu generacija glavnih protagonista u narativu. Budući da postoje elementi Tuskena koji se mogu identificirati u našem svijetu, njihov prikaz je upitan ako uzmemo u obzir pitanje Drugosti u svemiru Ratova zvijezda (Howe, 2012: 12,13,21). McDowell tvrdi kako je upotreba naziva Tusken Raiders za vrstu samo po sebi oblik diskurzivne strategije putem koje ih se definira isključivo kao problem i prijetnju, te su već lingvistički postavljene granice za etničke predrasude za njihov umanjen karakter i moralnu vrijednost (McDowell, 2016: 123,124).

Julien Fielding se u svojoj analizi bavi motivima istočnjačkih religija u filmovima Ratovi zvijezda. Tako primjećuje da Lucas uglavnom primjenjuje istočno-azijsku i indijsku terminologiju na one koji su klasificirani kao 'pozitivni likovi' koji predstavljaju dobrotu, i to primarno Jedijske i junakinju prednastavka Padme Amidalu. S druge strane, većina negativnih likova imaju nazive latinskog podrijetla, kao što su Greedo što aludira na pohlepu, General Grievousa kojemu je cilj eliminacija Jedijske i drugih. Jedi Qui-Gon Jinn i Obi-Wan Kenobi su predstavnici prve kategorije čija imena proizlaze iz istočnjačko-azijskih tradicija. Tako ime Qui-Gon reprezentira Kineski, odnosno taoistički koncept Qingong koji podrazumijeva da je sve što je ikada postojalo se sastoji od 'qi'-ja dok 'gong' podrazumijeva umjetnost razvijanja samodiscipline. Sličnosti u imenu Obi-Wan Kenobi su pak više povezane s japanskom kulturom, dio imena povlači korijenje iz nošnja samuraja – kimona. Sličnosti ne staju kod imena, već se protežu i kroz samu praksu i trening Jedijske koja značajno podsjeća na discipline samuraja ili zen svećenika. Izuzev samih Jedijske, istočno-azijski utjecaj primjećujemo i u imenima kao što su Han Solo, čije prvo ime potencijalno reprezentira slavnu kinesku dinastiju koja trajala od 206. godine prije Krista do 220. godine. No, Han može imati i japanske korijene. Padme Amidala je ime sanskrtskog podrijetla ali njena odjeća i šminka aludira na istočno-azijske tradicije. Frizure i lažni madeži su primjer tradicionalnog mongolskog stila, dok je njeno lice obojano u bijelo što aludira na japansku tradiciju gejša, mongolsku tradiciju i glumce u Kabuki kazalištima i kineskoj operi (Fielding, 2012: 28-32). Integracija istočnjačkih elementa je primjetna i u borbenim tehnikama koje se protežu kroz filmove. Sami likovi više koriste istočnjačke borbene stilove nego zapadnjačke i to primarno Jedi. Način borbe Jedijske primarno podsjeća na japanski Kendo, a riječ je o antičkom stilu borbe mačevima, no borbene tehnike sadrže i obilježja zapadnjačkog mačevanja (Krouse, 2002: 78,79).

2.3. Narativne tehnike Geoga Lucasa

Ratovi zvijezda su započeli s prvim filmom kojeg je George Lucas režirao 1977, a od tada se pretvorio u cijeli fiksijski svemir (Kenny, 2002: 11,12). Prije Ratova zvijezda Lucas je stvorio THX 1138. Iako su THX 1138 i Ratovi zvijezda često opisani kao znanstvena fantastika, što je prema Lucasu netočno u oba slučaja, međusobno ova dva djela su toliko različita i u smislu umjetničkog izražavanja i utjecaja na publiku da je teško za povjerovati da ih je osmislila ista osoba. Dihotomija je bila centralni dio filmskog stvaralaštva u razvojnoj dobi Lucasa, činjenica koja će se oslikati i na njegovo stvaralaštvo. Nakon edukacije na sveučilištu u Kaliforniji, Lucas je kreirao dva dokumentarca o glazbenom svijetu, uključujući jedan o Woodstocku i drugi o zloglasnom koncertu Rolling Stonesa. Lucas se kroz svoju edukaciju značajnije fokusirao na kinematografiju, te nije smatrao da je kvalitetan kao pisac. Upravo je s THX trebao pripremiti po prvi put ozbiljan znanstveno fantastičan scenarij. Lucas je postavio priču u bliskoj budućnosti gdje su ljudi srozani na ideju potrebnih dijelova za svijet koji je pretvoren u veliki tehnološki aparat, a pod kontrolom je Velikog Brata koji inzistira na konformizmu. Ono što je bilo značajno je da je iskoristio postojeće lokacije u gradu, umjesto da je izgradio futuristički set. Lucas je svoj film opisao kao dokumentarnu fikciju, a ne znanstvenu fantastiku. S vremenom Lucasovo stvaralaštvo je krenulo u smjeru koje nam je donijelo tople likove s privlačnim karakterima kao što su R2-D2, C-3PO, Luke Skywalker, Obi-Wan Kenobi, Princess Leia i Han Solo. To su elementi koji su svakako nedostajali u Lucasovom ranijem stvaralaštvu (Brode, 2012: 1-5). Jedna od Lucasovih narativnih tehnika su sigurno višestruki vrhunci. U zadnjoj trećini ili četvrtini filma glavni zapleti su riješeni kroz akcijske scene. Takve završetke primjećujemo i u epizodi A New Hope i u Empire Strikes Back. Prema Kennyju (2002), Zvezdani ratovi su, uz film Ralje, pružili šablonu za “preodređeni“ film. Riječ je o filmu gdje je svaki emocionalni podražaj izračunat kao točka na grafu. Ističe kako takvi filmovi mogu biti izuzetno zanimljivi no da se to ne događa često. U smislu vizualnog stvaralaštva Lucas se donekle smatrao kao klasicist. Njegov glavni uzor je bio Akira Kurosawa, činjenica koja je značajno utjecala i na kulturološke elemente u njegovom stvaralaštvu (Kenny, 2002: 15,16). Lucasovi Ratovi zvijezda se koriste mitskim arhetipovima i transkulturalnim temama. Prema određenim autorima, Ratovi zvijezda se uklapaju u kategoriju monomita, „Lucas je prenio univerzalne mitske obrasce, predloške ljudskog bića, u idiom moderne popularne kulture te je tako pružio gledateljima osjećaj emocionalnog i filozofskog zadovoljstva koje im je vjerojatno nedostajalo u životu“ (Silvio, Vicini, 2007: 9). Mitologija potiče identifikaciju s značajnim

uzorcima koji nadilaze naš bliži sociološki krug. Mitologija nam omogućava da vidimo identitet i individualno iskustvo kao značajno na univerzalan način. Filmovi Ratovi zvijezda tako slijede zaplet klasičnih mitova zapadne kulture - priče pada, potrage i povratka. Upravo ovaj mitski slijed prikazuje određeni oblik univerzalnog zapadnjačkog iskustva koji je širi od individualnih iskustva ali putem kojeg naše postojanje može poprimiti dublje i zadovoljavajuće značenje. Lucas sam nikad nije skrivao činjenicu da je njegovo stvaralaštvo značajno inspirirano mitologijom. Mitologija, neki tvrde, može preuzeti puno više kulturološko specifičnije i političko značenje nego li se to općenito misli. Tako mitologija obuhvaća proces putem kojega kroz narativ dajemo značenje našem odnosu s svemirom, ali i kao široki spektar diskurzivnih procesa koji čine naše odnose s bližim sociološkim krugom značajnim. Popularna mitologija tako se bavi politikom, ekonomijom, formacijom identiteta i ideologijom i to na način na koji su sve ove kategorije posredovane kroz popularne narative. Tako se i Ratovi zvijezda, kao moderni mitološki narativ, može analizirati u kontekstu istraživanja odnosa filma s aktualnim i stvarnim svijetom (Silvio, Vicini, 2007: 9,10). McDowell ističe Martina Winklera koji karakterizira tematiku Ratova zvijezda kao klasičnu mitološku tematiku borbe sila dobrog protiv apsolutnog zla (McDowell, 2016: 49). U narativu ima mjesta i za političke alegorije, pa tako naprimjer Senat u filmu većinski prati povijest rimskog imperijskog senata. Također, primjetno je i da je galaktička politička situacija u filmu donekle inspirirana Hladnim ratom, gdje je Sovjetski savez zamijenjen Carstvom. Uzimajući to u obzir, film Ratovi zvijezda je mnogo više od jednostavne alegorije koja predstavlja zapadnjačke buntovnike s fokusom na individualizam u opoziciji s istočnjačkim totalitarnim despotima. Filmovi su i preširoke naravi da bi se mogli definirati u jednostavnim alegoričnim terminima, upravo ta dvosmislenost otežava održavanje singularnih identiteta. Ukoliko stavimo sagu Ratovi zvijezda u kontekst Hladnog rata, primjećujemo da priča prenosi moralnu borbu s onim reaktivnim politikama koje se pojavljuju kao reakcija na strah od Drugosti. Primjećujemo i akumulaciju i održavanje moći u rukama odabrane elite, što je direktno u kontrastu s filmskom utopijskim narativom za inkluzivnost i kooperaciju. Ističe se da kontinuirana posveta fokus znanstvene fantastike na imperije i imperijalizam nam govori da ljudi nisu razriješili svoje povijesne i nacionalističke osjećaje krivnje (McDowell, 2016: 47-52).

Nakon uspjeha komedije Američki grafiti, Lucas je bio u mogućnosti financirati film Ratovi zvijezda koji je odmah postao popularan i postao film s najvećom zaradom u povijesti. Lucas je bio i producent druge dvije epizode sage Ratovi zvijezda, Carstvo uzvraća udarac (1980.) i Povratak Jediija (1983.). Nakon par godina pauze stvorio je i prednastavke originalnoj trilogiji,

a prvi nastavak nove trilogije Ratovi zvijezda: Epizoda I - Fantomska prijetnja (1999.) bio je o mladom Jedi vitez Anakinu Skywalkeru. Lucas je nastavio s Epizodom II - Napad klonova (2002.) i Epizodom III - Osveta Sitha (2005.) (Britannica, 2023). Lucas je kroz svoju produkcijsku kuću Lucasfilm Ltd. osmislio i dvije animirane serije, Star Wars: Clone Wars (2003–05) i Star Wars: The Clone Wars (2008–13). Upravo ćemo posljednje navedenu seriju analizirati u ovome radu. Stvaralaštvo Ratova zvijezda nije stalo ovdje već postoji niz novih filmova i serija u ovome svemiru, pogotovo nakon što je Disney otkupio Lucasfilm 2012 godine. Disney je napravio treću trilogiju Ratova zvijezda: Epizodu VII - Sila se budi (2015.), Epizodu VIII - Posljednji Jedi (2017.) i Epizodu IX - Uspon Skywalkera (2019.). Disney je također kreirao serijal Priče o ratovima zvijezda, koja se sastojala od samostalnih filmova. Uz niz filmova, Disney je snimio i snima brojne *spin-off* serije unutar istog svemira kao što su Andor, Star Wars: Ahsoka, The Mandalorian i brojne druge (Britannica, 2023). Serija koju ćemo analizirati u ovome radu Ratovi zvijezda: Ratovi klonova (*Star Wars: The Clone Wars*) prati pustolovine Anakina Skywalkera, Obi-Wan Kenobija, Ahsoke Tano i drugih likova dok se bore protiv tamne strane tijekom Ratova klonova. Red Jedijski bori se za uspostavu mira u galaksiju vodeći republičku vojsku genetski modificiranih klonova protiv vojske droida Separatističkog saveza kojom zapovijeda grof Dooku (Lucasfilm.com, 2023).

3. O istraživanju

3.1 Cilj i zadaća istraživanja

Cilj istraživanja u ovome radu je bio utvrditi kako se prikaz nezapadnjačkih kultura u seriji Ratovi zvijezda: Ratovi klonova (*Star Wars: The Clone Wars*) podudara s tradicionalnim vrijednostima zapadnjačkog društva pri čemu je sve ono nepoznato često ugurano u sferu „Drugog“. Također, htjeli smo prikazati kako se često upravo određeni elementi „nezapadnjačkih“ kultura izjednačavaju sa znanstvenom fantastičnom idejom vanzemaljskog.

3.2 Istraživačka pitanja

Istraživanje provedeno u ovome diplomskom radu temelji se na sljedećim istraživačkim pitanjima:

1. Kako se u seriji „Ratovi zvijezda: Ratovi klonova“ predstavljaju „nezapadnjačke“ kulture te na koji način takav prikaz podržava zapadnjačko poimanje drugosti?
2. Kako se u seriji „Ratovi zvijezda: Ratovi klonova“ elementi „nezapadnjačkih“ kultura izjednačavaju s idejom vanzemaljskog (*alienu*)?

3.3 Metoda istraživanja: Analiza narativa

Narativ je niz događaja povezanih uzrokom i posljedicom, koji se događaju u vremenu i prostoru. Započinje određenom situacijom i napreduje kroz slijed povezanih događaja, te završava novom situacijom koja označava kraj pripovijesti. Izraz "narativ" koristi se u teoretskom i tehničkom smislu te se odnosi na ono što je uobičajeno poznato kao priče. Međutim, unutar teorije pripovijedanja, pojam "priča" ima specifično značenje, različito od pojma "fabule". Analizi narativa može se pristupiti iz perspektive pripovjedača i primatelja priče. Razumijevanje odnosa između dvije navedene kategorije je ključno za cjelovito razumijevanje pripovijedanja (Gillespie, 2006: 81-83). Putem narativne analiza medijskih tekstova želimo identificirati elemente narativa i proučiti njihovu strukturu s ciljem dubljeg razumijevanja organizacije medijskog teksta. Prilikom analize, važno je prepoznati glavne

likove, humor, emocije, govor mržnje, metafore, pridjeve, simbole, mitske strukture i druge karakteristike koje doprinose priči. Narativna analiza obuhvaća pažljivo proučavanje svakog segmenta teksta, uključujući riječi, slike i zvuk. Medijski tekstovi nam prenose priče o izmišljenim ili stvarnim svjetovima koji nas okružuju. Međutim, ti tekstovi ne samo da prenose narativ, već i koriste odgovarajuće načine "pakiranja" događaja, pojava i likova kako bi privukli pažnju gledatelja ili čitatelja. Uz to, medijski tekstovi često koriste elemente iz folklora, mitova, mitskih struktura ili čak reprezentacije rituala kako bi pobudili određene emocionalne ili kognitivne reakcije kod publike (Car i Osmančević, 2016: 9,10).

Podrijetlo pojmova pripovijest, pripovijedanje i pripovijedati može se pratiti unazad do latinskih korijena koji znače "znati" ili "mudar". Ova veza naglašava intiman odnos između pripovijesti i znanja. Priče služe kao temeljni izvor znanja o svijetu i pomažu nam da shvatimo svoja iskustva. Upravo ovdje leži značaj narativne analize s obzirom na to da pokazuje kako se znanje, značenja i vrijednosti reproduciraju i cirkuliraju u društvu. Međutim, medijski narativi nisu točne slike stvarnog svijeta, već oblikuju našu percepciju, razumijevanje i uvjerenja. Neki tvrde da ljudi posjeduju urođeni i intuitivni osjećaj za naraciju, a čin opažanja i prepričavanja naših života u narativnom obliku zajednički je svima (Gillespie, 2006: 81-87). Televizijske serije imaju značajnu ulogu u suvremenom društvu pošto nude različite narativne oblike i žanrove izvan tradicionalnih emisija. Čak i reklame, glazbeni spotovi i dokumentarni filmovi često prenose priče, iako u komprimiranom ili raznolikom obliku. Primjena metode proučavanja narativa, na 'televizijske' serije zahtijeva proširenje postojećih alata koji se koriste za analizu pisanih narativa. Znanstvenici poput Seymoura Chatmana istražili su ovaj pristup, primjenjujući naratološke koncepte na film i ističući važnost razumijevanja jedinstvenih kodova i oblika prezentacije audiovizualnih medija. Kao što smo već napomenuli, jedna od značajka razlikovanja narativa u audiovizualnim medijima je prisutnost zvučnog i vizualnog zapisa. Analiza TV serija također uključuje razmatranje njihovog smještaja unutar kontinuiranog tijeka programa i njihovu trajnu prirodu, što utječe na formalne karakteristike kao što su otvoreni narativi, *cliffhangeri* i minimalno izlaganje (Allrath, Gymnich, Surkamp, 2005: 1-3). Ovdje valja napomenuti da mi u radu analiziramo seriju *Ratovi zvijezda: Ratovi klonova* koja je originalno izlazila kao televizijska serija, no zadnja sezona je isključivo izašla putem streaming platforme Disney+.

Ukupno gledano, analiza narativa u televizijskim medijskim tekstovima uključuje pažljivo proučavanje elemenata narativa i njihove strukture, kao i utjecajne tehnike "pakiranja" događaja i procesa "uokvirivanja vijesti". Kroz narativnu analizu, možemo bolje razumjeti

kako medijski tekstovi oblikuju priče, utječu na našu percepciju i kako se prenose informacije putem medija (Car i Osmančević, 2016: 8-10).

Jedinica analize istraživanja u našem radu su određene epizode serije *Ratovi zvijezda: Ratovi klonova* koje smo izabrali s obzirom na pojavnost likova koje želimo dublje analizirati u kontekstu *Drugosti*. *Ratovi zvijezda: Ratovi klonova* je animirana TV serija koju je kreirao George Lucas, a smještena je u svemir *Ratova zvijezda*. Odvija se tijekom vremenskog okvira prednastavne trilogije, točnije između Epizode II - Napad klonova i Epizode III - Osveta Sitha. Serija se sastoji od sedam sezona, pri čemu prvih šest pokriva trogodišnji razmak između dva filma prednastavka, a sedma sezona preklapa se s događajima iz *Osvete Sitha*. Serija je premijerno prikazana u igranom filmu u kolovozu 2008. i debitirala na Cartoon Networku u listopadu 2008. Svaka epizoda traje otprilike 22 minute kako bi se uklopila u polusatni termin. Međutim, sedma sezona objavljena je isključivo na Disney+ streaming platformi i to bez potrebe za određenim vremenskim trajanjem, što je rezultiralo da epizode traju od oko 24 do 26 minuta.

Prva epizoda koju ćemo analizirati je dvanaesta epizoda u četvrtoj sezoni *Slaves of the Republic*. Sadržajno je epizoda povezana s prethodnom epizodom i nastavlja se u idućoj. Fokus naše analize u ovoj epizodi je upravo na vanzemaljskom narodu *Zygerrians*. Koristeći *Zygerrian* brod koji su zarobili u prošloj *Obi-Wan, Ahsoka, Anakin (Jedi) i Rex (Klon)* kreću u *Zygerriju* kako bi pokušali pronaći *Togruta* koloniste koji su nestali. *Anakin* i *Ahsoka* pretvaraju se da su rob i robovlasnik kako bi dobili pristup kraljici *Zygerrije*, dok *Rex* i *Obi-Wan* pretražuju grad. *Rex* i *Obi-Wan* lociraju guvernera *Togrute*, ali *Obi-Wan* biva zarobljen kada ga pokušaju osloboditi, a od *Anakina* se traži da muči zarobljenog *Jedija*. Pokušavaju pobjeći, ali su spriječeni bičevima koji podsjećaju na svjetlosne mačeve. Nakon neuspjelog bijega, *Rex* i *Obi-Wan* su otpremljeni na drugi svijet s ostatkom *Togruta* kolonista, a grupa je ubijena kako bi upozorili *Obi-Wana* da neće on ispaštati zbog svoje neposlušnosti. *Ahsoka* se budi u kavezima gdje joj se ruga jedan od robovlasnika, kojeg ona sruši s nogu, te gotovo sama pada s vrha zida u smrt. *Anakin* se budi u *Kraljičinom* krevetu i prisiljen je postati njezin tjelohranitelj te nas upoznaje s likom kraljice.

Druga epizoda koju ćemo analizirati je deseta epizoda šeste sezone *The Lost One*, a fokus analize pronalazimo u kriminalnom sindikatu kojeg predstavljaju *Pykes*. Epizoda započinje na mjesecu *Oba Diah* gdje *Jedi Plo Koon* istražuje signal s izgubljenog *Jedi broda*. Unatoč jakoj pješčanoj oluji, *Plo* uspijeva locirati svemirski brod i otkriva svjetlosni mač *Jedija Sifo-Dyasa*.

Nakon toga obavještava Visoko vijeće Jedija, koje potvrđuje autentičnost svjetlosnog mača. Jedi Mace Windu se prisjeća da je Sifo-Dyas bio član vijeća prije invazije na Naboo, ali su njegove radikalne ideje o pripremi Republike za nadolazeći sukob smatrane preekstremnim. Obi-Wan Kenobi ih podsjeća da je Sifo-Dyas bio odgovoran za slanje vojnika klonova na Kamino. Arhivistica Jocasta Nu ih obavještava da je Sifo-Dyas umro na Feluciji tijekom tajne diplomatske misije, čije su pojedinosti bile tajne koje samo kancelar Palpatine znao. Dok Obi-Wan i Anakin Skywalker odlaze u Feluciju kako bi istražili, Yoda ispituje kancelara Palpatinea o događaju. Kancelar tvrdi da nema saznanja o Sifo-Dyasu i sugerira da je njegov prethodnik, Finis Valorum, rješavao stvar dok je on još bio senator. U međuvremenu, Darth Sidious upozorava Cout Dookua da razriješi preostali trag Sifo-Dyasa. Prije posjeta Valorumu, Yoda otkriva da su Sifo-Dyasovo tijelo kremirali Felucianci i da je još jedan Jedi svjedočio njegovog smrti. Valorum otkriva da je Sifo-Dyas poslan da pregovara s Pykeovima u vezi podzemnog rata, ali ga je Yoda preusmjerio da riješi sukob na Feluciji. Na pitanje o drugim Jedijima, Valorum spominje samo svog osobnog pomoćnika, Silmana, koji je pratio Sifo-Dyasa. Anakin i Obi-Wan odlaze na Oba Diahu gdje se suočavaju s kriminalnim sindikatom, kojeg predstavljaju Pykeovi, kako bi otkrili istinu. Lom Pyke otkriva da im je čovjek po imenu Tyranus platio da obore brod i da su Silmana držali zatočenog kao osiguranje. Nakon godina zatvora, Silman je izgubio razum, ali upozorava da se Pykeovima ne može vjerovati. Prije nego što Silman otkrije pravog krivca za Sifo-Dyasovu smrt, Dooku ga ubija. Anakin i Obi-Wan započinju borbu s Dookuom, tijekom koje Lom Pyke razotkriva Tirana kao samog grofa Dookua. Dooku potvrđuje svoje ranije tvrdnje o Geonosisu i ubija Loma prije nego što se nakratko sukobi s Anakinom i pobjegne. Na Coruscantu, Vijeće Jedija zaključuje da Dooku stoji iza stvaranja vojske klonova. Razmišljaju zašto bi njihov neprijatelj stvorio vojsku za njih. Yoda nagađa da je ovo djelo mračnog gospodara Sitha.

Treća epizoda koju ćemo analizirati je deveta epizoda treće sezone *Hunt for Ziro*. U epizodi ćemo analizirati pojavu i ulogu Hutta. Epizoda započinje kada Cad Bane, lovac na glave, oslobađa Ziroa Hutta i odvodi ga u Nal Huttu da se suoči s vijećem Hutta koje kriminalno po prirodi. Ziroa zatvaraju Huttovi kako bi spriječili Republiku da dobije njegov holo-dnevnik. U međuvremenu, Obi-Wan Kenobi i zapovjednik Cody planiraju uhvatiti Zira i Banea na Coruscantu. Na Nal Huttu, Sy Snootles, bivša Zirova ljubavnica, prevari čuvaru i pomogne mu da pobjegne. Kenobi i Jedi vitez Quinlan Vos stižu na Nal Huttu i osjećaju Zirovu prisutnost. Uskoro otkrivaju da je Ziro već pobjegao. Huttovi angažiraju Banea da ponovno uhvati Zira, dok ga Kenobi i Vos progone. Ziro i Snootles traže utočište u domu Zirove majke i mijenjaju

svoje vozilo za zvjezdani brod. Bane i njegov droid Todo prate ih do doma Zirove majke i saznaju da je Ziro otišao u Teth. Kenobi i Vos također posjećuju majku i otkrivaju Zirovo odredište. Na Tethu, Ziro i Snootles preuzimaju holo-dnevnik s groba Zirovog oca. Snootles ubija Ziroa jer ju je izdao prije dolaska Banea i Toda. Pronalaze Zirovo tijelo i dnevnik, ali se suočavaju s Kenobijem i Vosom. Slijedi dvoboj u kojem Bane uspijeva pobjeći. Na kraju, Snootles dostavlja dnevnik Jabba the Huttu na Tatooineu.

3.4 Znanstveni doprinos

Znanstveni doprinos ovog rada je ograničen budući da se radi o jednoj seriji, no provedena analiza se može se koristiti i za daljnja sveobuhvatnija istraživanja koja bi se bavila pitanjem Drugosti u sveukupnom širokom svemiru Ratova zvijezda, pa čak i šire u zapadnom stvaralaštvu, pogotovo u kontekstu napretka. U ovom radu primjećujemo razlike i uvjetno napredak (u kontekstu reprezentacije) u stvaralaštvu samog George Lucasa s obzirom na njegova ranija stvaralaštva. Prvi film Ratovi zvijezda izašao je 1977. godine u potpuno drugačijem geo-političkom i sociološkom kontekstu nego li je to serija Ratovi zvijezda: Ratovi klonova, koja je izašla 2008 godine. Odabir specifično animirane serije Ratovi zvijezda: Ratovi klonova leži i u tome što je sama serija namijenjena publikama svih uzrasta te tako na nezanimarivi način oblikuje i poimanje svijeta, a tako i onog nepoznatog i stranog među najmlađima.

4. Nezapadnjački elementi kao indikator drugog i vanzemaljskog u seriji Ratovi zvijezda: Ratovi klonova

4.1. Fabula

Za svrhu rada navedene tri epizode ćemo analizirati kroz odabrane scene koje se tiču naših istraživačkih ciljeva i pitanja. Tako će se u ostatku rada analizirati scene koje su povezane s Zygerrianima, Pykeovima i Huttima.

Slaves of the Republic S04E12

U uvodnim kadrovima vidimo kako svemirski brod slijeće na ogoljeni planet koji sadrži samo uzdignute male površine pokrivene zelenilom. Nadalje, iz ptičje perspektive nam je prikazan grad u pustinji s plavo-zelenim građevinama. Likovi Ahsoka, Anakina i Obi-Wana ulaze u grad. Obi Wan i Anakin su obučeni u kostime nalik uniformama dok je Ahsoka upotpunosti prekrivena te ima samo prorez preko očiju. Likovi se kreću velikom tržnicom koja sadrži brojne štandove i raznolike vrste izvanzemaljaca. Uz glavni dijalog likova primjećujemo i pozadinske zvukove uključujući razgovore na brojnim jezicima i zvukove druida. Tijekom dijaloga Ahsoka i Anakin komentiraju i kritiziraju tržnicu robova na kojoj se nalaze. Glavni likovi svjedoče padu jednom od robova na tržnici i nasilju jednog od Zygerrian robovlasnika. Robovlasnik izvlači svijetleći bič (koji podsjeća na svjetlosni mač) i kreće u napad na roba koji je pao i žalio se na preteške okove. Zygerrian robovlasnik ima naglašene uši, nos koji podsjeća na njušku, te na bradi ima četiri naglašena izbojka nalik na velike dlake. Glazba prati napetost scene. Rob je tijekom ove scene sniman iz ptičje perspektive dok je robovlasnik sniman iz žablje perspektive. Sam bič ima ornamentalne ukrase na dršci. Robovlasnika zaustavlja Ahsoka prije nego uspijeva udariti robovlasnika. U kadru kada Ahsoka zaustavlja robovlasnika primjećujemo da se perspektiva kamere mijenja iz žablje u ravninu očiju. U sljedećim kadrovima razgovora Anakina i robovlasnika primjećujemo da Zygerrijanac i Anakin nose obuću sličnih motiva. Do robovlasnika pristižu još dva Zygerrian vojnika obučeni također u slične motive. U pozadini vidimo sučelja zgrada koja odišu povijesnim ugođajem. Robovlasnik komunicira s Anakinom i primjećuje da Anakin nosi Zygerrijanski oklop. U scenama kada se Anakin obraća robovlasniku vidimo u pozadini tende šatora i obelisk sa sferom na vrhu. Anakin traži da mu se dopusti da vidi kraljicu. Vojnici reagiraju i drže ga na nišanu. Primjećujemo da je ulica na kojoj stoje pustinjiski zemljana. Anakina i Ahsoku otpućuju u palaču da vidi kraljicu. Kadar se pomiče s likova u pokretu na ulicu koja vodi do palače. U ulici primjećujemo štandove,

tende i orijentalne lampe. Nakon toga se kadar podiže s ulice kako bi pokazao vrh palače koja izgledom podsjeća na zigurate. U sljedećoj sceni Anakin, Ahsoka i R2-D2 ulaze u palaču koja je dominantno napravljena od kamena i primjećujemo niz geometrijskih oblika. U sljedećim kadrovima vidimo kraljicu Zygerrianaca. Smještena je na kamenu tron i okružena egzotičnim životinjama nalik na ptice. Obraća se s zanimljivim naglaskom robovlasniku i gostima koji su pristigli. Ima naglašene velike uši, kratku kosu koja podsjeća više na krzno, mačkaste oči. Nosi ornamentalnu tijaru i ogrlicu koja izgleda kao zlatna špaga koja joj pokriva cijeli vrat. Također, ima i dugačke nokte nalik na pandže. U razgovoru s Anakinom primjećujemo da kraljica ima i oštre tanke zube te zjenice nalik na mačku. Također, kraljica nosi dugačku haljinu s raznim motivima koji zapravo podsjećaju na ogrlice i remene. Unutar palače primjećujemo i niz visokih travnatih biljaka.

U sredini epizode vidimo scene koje prikazuju atrij unutar palače s terasama za gledatelje. Terasa su obojane u žarke boje, kao što je crvena i sadrže tirkizne stupove. Također, primjećujemo veliki broj zlatnih akcenata. U centru atrija nalazi se povišena pozornica s Zygerrianom koji najavljuje aukciju robova. U pozadini čujemo gledatelje koji plješću. Na aukciju prvo stiže jedan politički vrijedan rob za kojeg ponude kreću u valuti od 50 000 živih bića.

The Lost One S06E10

U desetoj minuti u polutotalu vidimo svemirski brod koji slijeće na pistu koja se nalazi među gustom maglom i visokim, uskim i oštrim kamenjem bez vidljivog tla. U sljedećem Kadru Anakin i Obi-Wan izlaze iz svemirskog broda i upućuju se prema cementnoj građevini s svijetlećim zelenim detaljima. Dočekuju ih vojnici koje vidimo od iza. Imaju velike glave nepravilnog oblika, nešto nalik na ticala na dnu i na stražnjem dijelu glave. Nose lagani oklop i oružja nalik na puške. Obi-Wan Kenobi i Anakin nose njihova tradicionalna lagana Jedi odijela s kožnim remenom oko struka gdje drže i svoje oružje, svjetlosni mač. Scena je popraćena prvotno borbenim bubnjanjem te prelazi u grandiozni i dramatični instrumental kada kamera kroz polutotal prikazuje veličinu građevine koja seže u visine a sužava se pri vrhu. Anakin i Obi-Wan ulaze u prostoriju unutar objekta koja je duguljasta s kolonadama stupova sa svake strane s kombinacijom kamena i mramora. Na kraju duguljaste prostorije u daljini se nalazi lik koji sjedi naizgled na kamenom visokom tronu. Slijede naizmjenični bliski kadrovi izvanzemaljski vrsta koje sjede na podu, leže i naslonjene su na kolonade te su obavijene dimom. Protagonisti dolaze pred centralni kamenu tron. Po prvi puta vidimo od naprijed i

zaštitare koji su ih doveli u prostoriju, kao i lika koji sjedi na tronu. Tron je kameni i sa svake strane se nalaze žeravice iz kojih proizlazi narančasto/crveni dim. U 11 minuti vidimo i po prvi puta krupni prikaz lika koji sjedi na tronu. Lik Loma Pykea sjedi na tronu i puše u zrak isti narančasto crveni dim. Lom Pyke ima široku glavu nepravilnog oblika s malim licem i suženim ljubičastim očima. Na čelu ima zlatni ukras, a ostatak lica mu je sivo/zelenkaste hladne boje. Lom se obraća Jedijima i ističe kako nije vidio ni jednog Jedijskog već godinama, glas mu ima mehanički prizvuk. Vrat mu je produžen. U pozadini, bližih planova Anakina i Obi-Wana primjećujemo izgled zaštitara također Pyke kojemu je lice još više disproporcionalno malo u usporedbi s ostatkom glave. Bliski plan Lom Pykea na tronu nam otkriva i njegovu odjeću žute boje i regalnog stila. U 14 minuti u srednjem planu vidimo Lom Pykea, Anakina i Obi-Wana u cijelosti. Lom Pyke je obučen u hlače i dugačku 'majicu' koja mu pada do stopala s prorezima na obje strane.

Hunt for Ziro S03E09

U prvom kadru nam je prikazana planet Nal Hutta, riječ je o planetu zeleno žute boje s asteroidnim pojasom. Sa sljedećim polutotalom vidimo građevinu u magli koja je izgrađena na gustom korijenju i okružena korijenjima, vodom i gustom maglom. Scena je popraćena kreketanjima žaba. U sljedećem kadru vidimo lika Ziro, koji je Hutt, okruženim zaštitarima. Riječ je o liku s velikim očima i građom nalik na velikog crva, ljubičaste je boje te ima ornamente i uzorke po cijelom tijelu. Oči su mu zelene boje, dok mu je tijelo ljubičasto-plavo. Ziro se obraća nekome a u sljedećem kadru vidimo drugog Hutta kao na povišenom balkonu koji gleda na Ziroa. U ovome kadru po prvi puta čujemo Huttski jezik od strane Hutta koji s balkona gledaju na Ziroa. Sljedeći kadar prati u kružnom pokretu Ziroa koji prepričava da posjeduje hologram kojim može ucjenjivati vijeće. Nakon scene na Nal Hutti prebačeni smo u kadar gdje vidimo Obi-Wana kako stoji na platformi visoko u zraku a u pozadini vidimo visoke futurističke tornjeve i niz brodova koji putuju nebom. Okruženje je sunčano i najdaljem planu vidimo plavo nebo. Krupni plan Obi-Wana nam pokazuje njegovo lice, te primjećujemo plave oči, pravilne crte lica, uređenu frizuru i bradu smeđe boje. U srednjem planu vidimo da kraj Obi-Wana stoji i Clone pod nazivom Cody u bijelom oklopu i kacigi. Obi-Wan je obučen u krem halju te na rukama i ramenima ima komade oklopa dok mu je oko pasa kožni povez na kojemu drži svjetlosni mač. Cody stoji vojnički s rukama iza leđa, dok Obi-Wan stoji u pozi 'mislioca'. U trećoj minuti nam je prikazan polutotal iste građevine na Nal Hutti iz ptičje perspektive. Sljedećim kadrom smo prebačeni u unutrašnjost građevine u kojoj se nalaze vanzemaljske egzotične plesačice u donjem rublju s pernatim ukrasima na glavi. Plesačice

plešu uz veselu trubačku glazbu. Nalaze se u centru prostorije a oko njih kružno sjedi vijeće Hutta na povišenom balkonu. Ispod svakog vijećnika se nalaze transparenti s grbovima. Nakon plesačica, krupnim planom vidimo i vanzemaljku s žabljim izgledom i usnama nalik na surlu koja ima ulogu pjevačice. Pjevačica kroz sljedeće kadrove prilazi svakom od vijećnika Hutta, prvom koji prilazi ima nešto nalik na lulu u ustima. U kadru na početku sedme minute, svemirski brod stiže na Nal Huttu gdje pada gusta kiša. Brod slijeće na platformu iste građevine, a Jediji ulaze u prostor Hutta. Hutt, imena Great Cadulla, pita Jedije kada dođu pred njih kako napreduje rat. Kenobi objašnjava kako je došao ih upozoriti da je Ziro pobjegao, tenzije rastu te Kenobi smiruje situaciju implicirajući da su Huttovi saveznici Jedijima. U sljedećim kadrovima vidimo transport koji vozi močvarnim maglovitim područjem, a vozi ga Ziro. U sredini epizode Jediji dolaze do kuće koja se nalazi u močvari, cilindričnog je oblik s blatnim krovom te je okružena nizom stabala nalik na korijenje koje proviruje iz močvare. Jediji ulaze u kuću i susreću ženu Hutt, koja je veća od svih dosadašnjih Huttova, a riječ je o Zirovoj majci. Zirova majka je prekrivena nekim manjim životinjskim vanzemaljskim vrstama.

4.2 Priča

Slaves of the Republic S04E12

Epizoda započinje dolaskom glavnih protagonista na Zygerriju. Sam planet, kao što odmah primjećujemo, sastoji se od većinski pustinjskog i kamenitog reljefa. U tom ogoljenom reljefu se izdiže ograđeni grad s centralnom palačom koja podsjeća na zigurate. Dominantni motiv su i slapovi koji padaju niz palaču. Korištenjem polutotala nam se dočarava veličina grada. U grad se upućuju glavni likovi Ahsoka, Anakin, Obi- Wan Kenobi i Rex. Glazba od početka epizode stvara osjećaj napetosti te ima pomalo prijeteći zvuk. Muški likovi su kožne oklope s kacigama koje prekrivaju veći dio lica. Ahsoka je obučena u široku sivu haljinu, a prekrivena joj je i glava na kojoj imam samo prorez preko očiju kroz koji može gledati. Pri ulasku u grad odmah se susrećemo sa štandovima, šarenim tendama i raznolikim bićima. Ulice grada predstavljaju prostor nalik na veliku i glasnu tržnicu. Uskoro susrećemo glavno materijalno dobro na planetu i izvor zarade za Zygerrijski narod – robove. Tu nam u prvi plan i stiže Zygerrijski robovlasnik. Obučen je u kožni ansambl te posjeduje očigledno mačiji izgled. To primjećujemo na račun izraženih ušiju koje se sužavaju u špic prema vrhu a široke su u bazi, te dominiraju na glavi. Također, lik robovlasnika izgleda kao da je većinski prekriven krznom. Na bradi ima izbojke koji podsjećaju na kratke debele dlake. U izmjeni krupnih kadrova između Anakina i robovlasnika primjećujemo distinktnu razliku između dva lika. Anakin ima klasično zapadnjačke crte lica s naglašenim plavim očima, pravilnim nosom te je svijetle puti. Nasuprot

njemu, Zygerrian robovlasnik odiše očigledno animalističkim karakteristikama s primjesom ljudskih karakteristika. U bližim kadrovima posebno je naglašena i razlika između očiju ovih likova. Anakin ima okrugle plave oči, često obilježje zapadnjačkih rasa, dok robovlasnik ima sužene oči, zeleno-plave boje, s distinktnom razlikom da su mu zjenice značajno manje od šarenice, ne nalik na Anakina. U daljnjim kadrovima vidimo bolji prikaz ambijenta koji prikazuje usku ulicu s nizom tenda i barjacima. Popraćeni su dramatičnom instrumentalnom glazbom i zvukom pričanja i buke s tržnice. U sljedećim kadrovima smo upoznati s interijerom palače. Interijer sam po sebi nema previše detalja, primjećujemo da je napravljen od kamena te da je ukrašen geometrijskim oblicima. Od vegetacije se u interijeru nalaze visoke travnate biljke. Krupnim kadrom nam je po prvi put predstavljena kraljica Zygerrianaca. Okružena je manjim egzotičnim životinjama nalik na ptice. U krupnom kadru kada joj ptica slijeće na ruku, vidimo da ima dugačke nokte na rukama koje asociraju na kandže. Kraljica također ima mačji izgled, od žutih očiju to tankih i oštih zubi. Ono što je posebno zanimljivo u pojavnosti kraljice je i njena obuća. Obučena je u dugačku zelenu haljinu s nizom zlatnih motiva, a poseban naglasak leži na detaljima koji ukrašuju gornji dio haljine nalik na široku ogrlicu, te dodatni komad tkanine ukrašen orijentalnim detaljima koji pada od struka do poda po sredini haljine. Kraljica također ima i visoku zlatnu ogrlicu koja joj prekriva cijeli vrat, te zlatnu tijaru. Svakako je primjetan i naglasak kraljice koji je izraženiji od ostalih Zygerrianaca. U ostatku epizode dobijemo bolji uvid u poslovanje Zygerriana kada se održava aukcija robova. Saznajemo da se robovi kupuju u 'živim bićima'. Zanimljivo je kako Zygerrianci ispunjavaju uloge u društvu kao što su poduzetnici, trgovci i vojnici, te ne primjećujemo da se neki potencijalno 'niži staleži' koriste kao robovi. Robovi su isključivo druge vrste. Scene prodaje robova i borbe Jedija s Zygerriancima se odvijaju u atriju unutar palače. Na atrij gleda mezanin sa svih stana koji je s vanjske strane obojan u jarke crvenkaste boje s tirkiznim stupovima. Epizoda završava zapletom i sukobom, koje se rezultira time da Anakin postaje kraljičin tjelohranitelj.

The Lost One S06E10

Epizoda započinje zapletom koji će glavne protagoniste dovesti na planet Oba Diah gdje upoznajemo narod Pyke. Obi-Wan Kenobi i Anakin stižu na planet i odmah primjećujemo kako njihova jednostavna prozirna obuća i obuća odudara od hladnog, kamenog planeta na kojemu se nalaze. Pista na koju slijeću se naizgled nalazi u visinama pošto su okruženi maglom i oblacima. Planet je sam po sebi kameniti, ne vidimo tlo, već samo prirodne kamene stupove koji prodiru sivim nebom. Sama građevina do koje stižu je monumentalna i prošarana

fluorescentnom zelenom bojom koja je izuzetno izražena naspram hladne cementne građevine. Prvi prikaz Pykea je nepotpun ali definitivno primjećujemo „vanzemaljske“ karakteristike. Scene na planetu Oba Diah su popraćene instrumentalno dramatičnom glazbom koja ima zlokoban prizvuk. Obi-Wan i Anakin dolaze ispitati vođu Pykeova, Lom Pykea o sumnjivoj smrti jednog Jedijske. Kada Obi-Wan i Anakin ulaze u Pykeovu 'palaču' primjećujemo na njihovim izrazima lica da su nešto namirisali te imaju izraze gađenja. U palači po prvi puta vidimo Lom Pykea koji je okružen drugim vanzemalcima koji se čine kao da su pod utjecajem. Rasprostranjeni su niz strane prilaza do trona u sjedećim i ležećim pozicijama izgubljenih i umornih pogleda. Pyke se nalazi na tronu na kojemu uživa u nekoj vrsti opijata koju izdiše u zrak kad mu prilaze Jedijske. Pyke i Jedijske razgovaraju o čovjeku kojeg traže te im Pyke suptilno kroz zagonetke daje nagovijestiti da traže krivu osobu. Kada dođe do manjeg sukoba između Anakina i Lom Pykea, upravo je Pyke taj koji ostaje smirenim. Izmjena srednjih i bližih kadrova tijekom razgovora održava napetost narativa kao i popratna mistična glazba. Sam Lom Pykea ima neutralan mehanički glas koji je pretpostavljamo trebao nadodati njegovoj ulozi negativca. Uz samog Lom Pykea, jedine Pykes koje primjećujemo su njegovi zaštitari koji ga prate. Primjećujemo da oni ne komuniciraju ni s Jedijskima ni međusobno. Pykeovi kao narod imaju pomalo izgled nalik na ribe sa velikim očima i širokom glavom. Iz početnih kadrova kada Jedijske stignu na planet nam je jasno da je riječ o neprijateljskim likovima i opasnom ambijentu. Sama palača je prekrivena crnim kamenom te izgleda monumentalno, hladno i kao da lebdi u zraku. Jedini kadrovi izuzev palače i kamenog planeta koji nam prikazuju ambijent na planetu su kada Lom odvodi Jedijske do tamnica, koje se nižu u nedogled i snimane su iz ptičje perspektive kako bi se naglasila njihova podzemnost. Sekvenca na planetu Oba Diah završava sa sukobom između Jedijske, Sith gospodara Count Dooku i samih Pykeova.

Hunt for Ziro S03E09

Epizoda započinje prikazom planeta Nal Hutta. Nal Hutta izgleda kao močvarni planet koji je obavijen gustom maglom. Građevina koja se prikazuje u kadrovima izgleda primitivno no primjećujemo izvana struju i generatore. Kako bi se dočarao močvarni ambijent sve scene koje prikazuju krajolik planeta su popraćene zvukovima prirode pri čemu dominiraju kreketanja žaba. Prvog Hutta kojeg vidimo je Ziro, kojeg su pet velikih kriminalističkih Hutt obitelji (koje tvore Hutt Vijeće) izbavile iz zatvora. Hutti ne izgledaju kao ljudska bića već najviše liče na puževe. Licem im dominiraju velike oči, a glava im je spojena s ostatkom tijela. U boji se razlikuju no dominiraju žute, ljubičaste, plave, zelene zagasite boje. Jezik Hutta se čini kao dobro konstruirani jezik, a ne kao nasumični zvukovi. Izuzev Ziroa sva komunikacija između

Hutta je bila na njihovom jeziku što sugerira neku vrstu ekskluzivnosti. U sceni u kojoj se Ziro suočava s Vijećem Hutta, upotrijebljeni su ptičji i žablji kadrovi za osjećaj dinamike. Tako je Ziro sniman iz lagane ptičje perspektive kako bi se pokazala njegova pozicija i kako bi se naglasilo da se on nalazi ispod Vijeća, dok su članovi Hutt Vijeća snimani iz lagane žablje perspektive kako bi se upravo naglasio njihov autoritet i nepovoljna pozicija Ziroa. Scene Obi-Wan Kenobija i zapovjednika Codya se odvijaju na planetu Coruscant, glavnom gradu galaksije. U prikazu Nul Hutte i Coruscanta vidimo značajne razlike. Nal Hutta je prikazana kao nešto mračno, nepoznato, opasno i prljavo, dok je Coruscant svijetao, tehnološki napredan, sadrži 'modernu futurističku' arhitekturu. U kadrovima u kojima je u centru Obi-Wan Kenobi ne možemo ne primijetiti kako je lik sa svojim karakteristikama prikaz zapadnjačkih 'ideala'. Jedinu nezapadnjački element bi se mogao dodijeliti njegovoj odjeći koja krojem i materijalom podsjeća na kimono. Na Nall Hutti nam je prikazano i kako glavne obitelji Hutta žive. U scenama s egzotičnim plesačicama primjećujemo da nose nešto nalik na maske koje podsjećaju na plemena s perjanicama. Kada pobliže pogledamo vidimo da su izrazi na maskama zapravo glave Hutta. Plesačice su oskudno odjevene i očigledno izvode svoju rutinu za članove vijeća Hutta koji istovremeno uživaju u hrani i piću. U pogledima Hutta prema plesačicama, te kasnije prema pjevačici, vidimo požudu i pohlepu. U scenama kada Jediji dolaze razgovarati s Vijećem Hutta naglašena je upravo razlika između aktera. S jedne strane imamo pronicljive i pohlepne Hutte, a s druge kalkilirane i mudre Jedije. Razlike se primjećuju u govoru, izmijenjenom kontekstu, pristupu i na kraju na samom izgledu likova koje smo već pojasnili. Uz glavnu građevinu na Nal Hutti, imamo priliku još vidjeti samo kuću u kojoj obitava Zirova majka. Kuća je primitivnog izgleda s blatnim krovom i nalazi se usred močvare. Unutar kuće primjećujemo da su se po tijelu Zirove majke nastanili nekakva bića nalik na nametnike.

4.3 Analiza elemenata narativa

4.3.1 Nezapadnjački elementi i zapadnjačko poimanje drugosti

Kroz analizu ovih tri epizode primijetili smo da postoji mješavina zapadnjačkih i nezapadnjačkih elemenata u prikazu likova. Ono što je poprilično jasno, a što smo veći i djelomično objasnili na početku rada, je da su likovi značajno prikazani kroz mitološki filter dobra i zla. U narativu često ono strano, drugo, postaje i ono zlo. Na planetu Zygerria smo tako

upoznati sa kamenim i pustinjским planetom na kojemu se nalaze izdignute zelene površine s vodenim elementima.

Slika 1: Planet Zygerria

Izvor: Star Wars: The Clone Wars, *Slaves of the Republic S04E12*

Ono što tu možemo primijetiti je poveznica s pustinjским područjima i oazama. Unutar tih totalnih kadrova primjećujemo i centralnu građevinu u obliku zigurata. Samo s ovim reljefnim i arhitektonskim prikazima već možemo uočiti poveznicu s pustinjским područjima i drevnim istočnjačkim građevinama. Unutar glavnog grada primjećujemo tržnicu koja se provlači kroz uske ulice, nalik na arapske tržnice, odnosno bazare. U tapiseriji, lampionima, štandovima, lampionima i prostoru sve uočavamo poveznice s arapskim bazarima. Uz sami izgled tržnice, istočnjačkom ugođaju doprinose i brojne vanzemaljske vrste koje se nalaze na tržnici, te žamor raznih 'stranih' jezika.

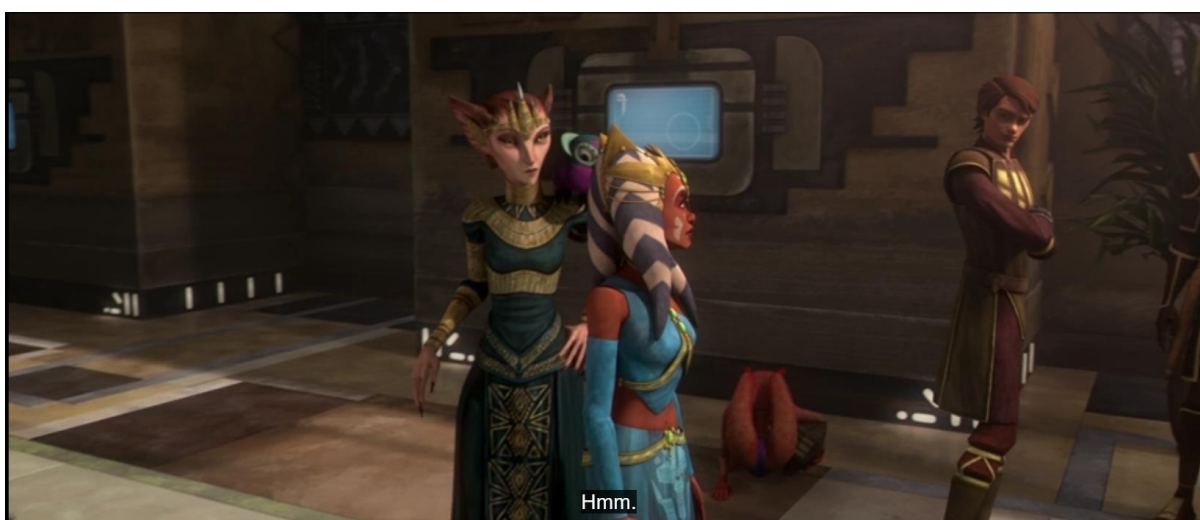
Slika 2: Zygerrian tržnica kojom glavni protagonisti prolaze na početku epizode

Izvor: Star Wars: The Clone Wars, *Slaves of the Republic S04E12*

Upravo ovakvi motivi klasični za arapske zemlje u seriji stvaraju dojam Drugosti. Također u kontekstu reljefa i primjetne kulture, činjenica da su Zygerrianci narod koji se bave trgovinom i nabavkom robova, također možemo povući paralelu s Zygerriancima u ulozi Egipćana. Zygerrianci u epizodi sa sobom nose oružja i bičeve koji ukazuju na njihovu ulogu kao dominantne rase na planetu koja trguje drugim rasama. Prvi cjelokupni dojam rase Zygerriancina vidimo kada se u epizodi pojavljuje robovlasnik. Riječ je o vanzemaljskoj vrsti mačkolikog izgleda što sugerira i na samu egzotičnost pustinjske lokacije te naglašava njihovu Drugost. Daljnje, sama pojava Zygerrian kraljice nam ukazuje na brojne elemente arapskog i egipatskog prisustva.

Slika 3: Susret Anakina i Ahsoke sa Zygerrian kraljicom u palači

Izvor: Star Wars: The Clone Wars, *Slaves of the Republic S04E12*

Kraljica također izgledom podsjeća na mačku, od dugi noktiju koji podsjećaju izgledom na kandže do izraženih životinjskih ušiju. U staroj egipatskoj kulturi mačke su imale cijenjenu ulogu, od toga da su priznate kao korisni predatori do toga da su predstavljale simbole božanstva. Kraljica je obučena u dugačku zelenu haljinu s zlatnim motivima koji značajno podsjećaju na odjeću starih Egipćana. Odjeća Egipćana se razlikovala ovisno o njihovom statusu, no primarno je rađena od materijala koji 'dišu' kao što je to lan koji je primarno bio bijele boje no često se bojao i u jarke boje pronađene u prirodi. Iako je odjeća Egipćana donekle bila jednostavna, njezina ljepota je naglašena u načinu na koji je nošena, kao što je i pametno namještanje nabora tkanine kako bi se naglasili kukovi kod žena (Brier i Hobbs, 2008: 127-141). Iako je haljina koju Zygerrian kraljica nosi u ovoj sceni uža nego li je to možda tipično za stari Egipat i dalje primjećujemo isti afekt naglašavanja kukova pozicioniranjem detalja na haljini. Ono što se najviše ističe na samoj kraljici je nakit, to je tipična odjevna karakteristika za stari Egipat. Obilan nakit je bio karakterističan za oba spola. Ogrlice, narukvice, narukvice, narukvice za gležnjeve, naušnice i prstenje, obilno su nosili muškarci i žene. Kada je u pitanju nakit za vrat, Egipćani su nosili sve, od uskih do jednostrukih ogrlica, a ogrlice koje bi išle i do 10 centimetara u promjer su bile česte. Osim dekorativne funkcije, ogrlice su služile u amuletske i statusne svrhe. Nakit im je bio toliko značajan da se često nosio uz šarene haljine kako bi se naglasila složenost odjevnih kombinacija. Najčešće se upravo nosilo zlato među onima koji su si to mogli priuštiti. Dijadema je također bila često nošena među građanima višeg statusa u Egiptu, detalj koji primjećujemo i kod Zygerrian kraljice (Brier i Hobbs, 2008: 141-149). Svi elementi koji su navedeni u ovoj analizi zapravo naglašavaju nešto nezapadnjačko kao nešto strano. Od samog izgleda Zygerriana kao vrste do elemenata na njihovoj planeti primjećujemo egipatsko-arapski ugođaj koji nije zanemariv. Također, nije ne smijemo ni zapostaviti činjenicu da se upravo ti nezapadnjački elementi pridodaju narodu koji u kontekstu seriji predstavlja 'zlikovce'.

Drugost se u seriji ne izjednačava samo s arapskim i egipatskim elementima, nego se pod kategoriju guraju i drugi bilo kroz povijesne, kulturne ili geopolitičke elemente. Kako i sam Neuman (1999) objašnjava, za formaciju europskog identiteta drugost je bila ključan faktor, a najznačajniji utjecaji su upravo imali imigranti iz Afrike, Bliskog Istoka i Indijskog potkontinenta. Dok Richardson (2010) ističe i značajni utjecaj Kine u svijetu Hollywooda i to kao o nedefiniranom i kompleksnom faktoru. Tvrdi kako se upotrebom riječi Kina u Hollywoodu često misli i na Japan ili Koreju, što po njemu potvrđuje tezu da nije cilj

Hollywooda da reprezentira stvarno mjesto ili ljude već da se stvori koristan koncept kojeg se može iskoristiti kako bi se uklopio u određene kulturne predodžbe Dalekog Istoka. (Neumann, 1999: 39, Richardson, 2010: 51). Upravo taj nedefinirani i višeznačan koncept Dalekog Istoka primjećujemo u drugoj epizodi koju smo analizirali koja se većinski odvija na planetu Oba Diah gdje se susrećemo s narodom Pyke. Primjećujemo da je planet Oba Diah kamenog reljefa koji vidljivo podsjeća na Zhangjiajie nacionalni park u Kini sa svojim prirodno visokim kamenim stupovima. Protagonisti nas dovode do izolirane tvrđave među brojnim stupovima, izgrađene od tamnog kamena nalik na opsidijan. Izgled sam građevine je monumentalan i pomalo futuristički. Zanimljiva je i činjenica da planet Oba Diah ima i gusto napučen glavni grad s nizom stambenih objekata nanizanih u vertikalnim građevinama što je isto tipično za niz napučenih gradova u Kini ali i ostatku Azije. Uz to Oba Diah je uporište kriminalnog Pyke sindikata kojemu su glavni izvor prihoda sirovine znane kao *spice* i *coaxium*, a oboje se može naći u rudnicima na planeti Kessel. Sam *spice* (eng. začín) vidljivo podsjeća na opijum, a *coaxium* je ruda nužna za intergalaktička putovanja te svojom važnosti donekle podsjeća na ugljen koji predstavlja dominantni resurs za kinesku industriju.

Slika 4: Planet Oba Diah

Izvor: Star Wars: The Clone Wars, *The Lost One S06E10*

Sami Pykes također sadrže kombinaciju animalističkih i ljudskih fizikalnih karakteristika, a ono što dominira su njihove velike nakošene oči. No, izuzev samih očiju koji nalikuju donekle oblikom kao oči tipične za područje Azije nema prevelikih sličnosti. Iako uzimajući u obzir druge elemente koje smo naveli u analizi teško nam je ne asociirati ovu vrstu do neke granice s azijskim narodima i to primarno kineskim. Također, primjetno je i da je samo lice Pykeovca

značajno manje od ostatka glave, što bi moglo simbolizirati još jednu fizikalnu karakteristiku sličnu azijskim narodima. Zanimljivo je i da je sam Lom Pyke, vođa sindikata, po prvi puta prikazan u svojoj tvrđavi obavijem dimom *spicea* i s gostima 'palače' koji leže neposredno u njegovoj blizini, što nam daje još jedan značajno sugestivan vizual. Upravo se tu koriste suptilni povijesni konteksti i elementi istočnjačkog drugog kako bi se naglasio kriminalitet ovog društva i njegova uloga kao 'zlikovca' u seriji. Sama odjeća ne odiše nekakvom prepoznatljivom kulturom već više regalnim stilom pošto dominiraju zlatni nakit i ukrasi.

Slika 5: Lom Pyke u svojoj utvrđi okružen dimom *spicea*

Izvor: Star Wars: The Clone Wars, *The Lost One S06E10*

Pitanje reprezentacije Istoka u Lucasovom stvaralaštvu nije nova polemika te se Kevin J. Wetmore Jr. dotiče ove teme u radu *The Tao of Star Wars, Or, Cultural Appropriation in a Galaxy Far, Far Away*. Wetmore analizira prvu trilogiju i Epizodu I - Fantomska prijetnja u kontekstu kulturnog prisvajanja. Tvrdi da Lucas razvija diskurs koji Carstvo postavlja kao zapadnjačku ekonomsku silu s političkom hegemonijom protiv kojeg se diže istočnjačka pobuna, koja je opravdana i pohvalna. No, ističe kako je, kada se zagrebe površina, Lucas zapravo prisvojio azijsku kulturu i preokrenuo diskurs. Upravo onda Pobunjenici koji predstavljaju pozitivnu silu zapravo uopće ne predstavljaju istočnjačke kulture, već predstavljaju zapadnjačko poimanje Sebe, dok Carstvo i drugi vanzemaljski moćnici poprimaju zapadnjačke karakteristike samo i zapravo predstavljaju azijsko Drugo (Wetmore Jr., 2000: 91-95). Wetmore kaže kako Lucas prisvaja azijsku kulturu i filozofiju koju onda prikazuje u svojim djelima kroz zapadnjačke likove i glumce, „Dok tobože odaje počast azijskim (osobito kineskim i japanskim) kulturama i misli, Lucas ih prisvaja kako bi konstruirao eurocentričnu

Aziju“ (Wetmore Jr., 2000: 104). Također ističe kako su i neljudski likovi s često istočnjačkim karakteristikama uvijek ugrani u kategorije sporednih likova, likova koji donose pošalice ili kao isključivo zle likove koji nužno moraju biti spriječeni. Upravo u posljednju kategoriju možemo smjestiti i Pykeove.

Završno svraćamo na planet Nal Hutta na kojemu obitavaju Hutti, a riječ je o močvarnom i maglovitom planetu s vizualno tmurnom vegetacijom.

Slika 6: Planet Nal Hutta

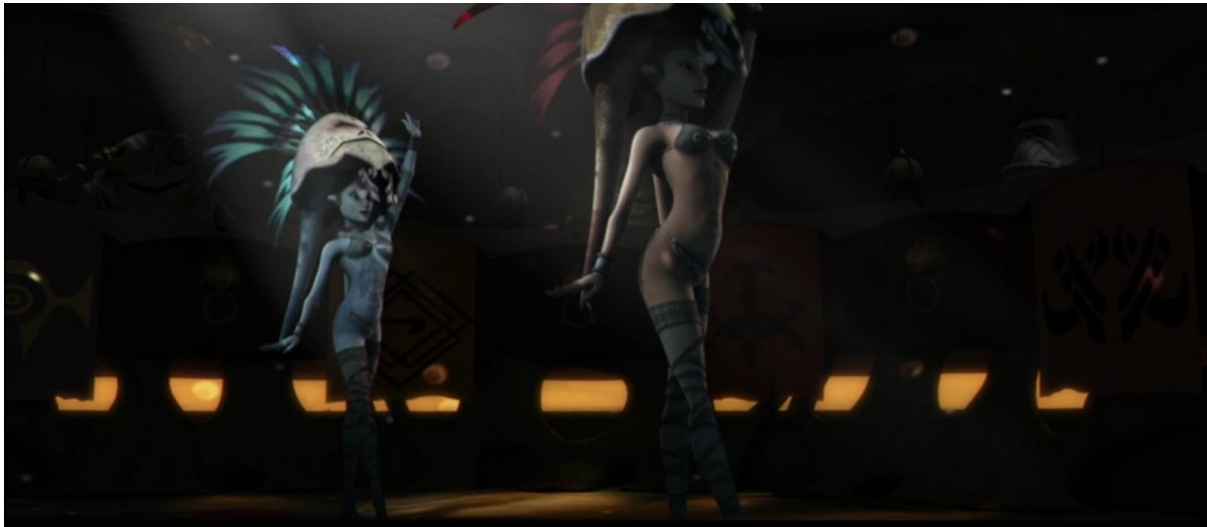

Izvor: Star Wars: The Clone Wars, *Hunt for Ziro S03E09*

Sam močvarni planet ne odiše specifičnim regionalnim karakteristikama, no možemo zaključiti kako podsjeća arhitekturom i lokacijom na povijesno 'primitivne' nastambe bez obzira na očito prisustvo struje i plina. Građevine se sastoje od materijala koje bi mi klasificirali kao kombinaciju umjetnih i prirodnih. Tako primjećujemo upotrebu metala s drvom i naizgled blatom. Naselja u ovakvom okruženju možemo do određene granice povezati s močvarama i naseljima u Iraku u kojima obitavaju Ma'dan plemena. Riječ je o polunomadskim plemenima koji obitavaju u močvarama i u literaturi se pronalaze i pod imenom *Marsh Arabs*. Njihova kultura temelji se na uzgoju vodenih bivola, lovu na divlje ptice i svinje iz kanua te gradnji složenih kuća od pletene trske i blata (Britannica.com, 2017). Sami Hutti su već u postojećoj literaturi povezani s arapskim narodima. Upravo Howe, navodi Wetmorea kao primjer (doduše kroz kritičan prizvuk) koji je Jabba the Hutt iz originalne trilogije u svojoj knjizi usporedio sa pojavom sultana s obzirom da se pojavljuje uz glavnu razodjevenu protagonisticu Leilu koja ga poslužuje te Wetmore ovdje primjećuje sličnosti s haremom. Prema Howeu, Wetmore lika Jabba the Hutt vidi kao požudno i dekadentno stvorenje nalik sultanima. Takvu karakterizaciju

pridodaje time da je Jabba gotovo isključivo prikazan naslonjen u svojem tronu kako jede dekadentnu hranu i okružen je svojim stražarima i ulizicama (Howe,2012: 13). Takve slične elemente primjećujemo i u epizodi u koju analiziramo Vijeće Hutta.

Slika 7: Razodjevene plesačice koje plešu pred Vijećem Hutta

Izvor: Star Wars: The Clone Wars, *Hunt for Ziro S03E09*

U epizodi razodjevene plesačice isključivo služe kao zanimacija za Hutte koji su članovi vijeća. Primjećujemo da i nose maske koje prikazuju lica Hutta povrh glave što indicira samobitnost samih Hutta.

Slika 8: Jedan od pripadnika Vijeća Hutt u razgovoru s Obi-Wan Kenobijem

Izvor: Star Wars: The Clone Wars, *Hunt for Ziro S03E09*

Hutti svoji izgledom i oblikom podsjećaju na puževe te imaju dominantno izražena velika usta i nosove s očima koje podsjećaju na zmijske zjenice. Vijećnici su okruženi pićem i hranom na povišenom kružnom balkonu koji gleda na spuštenu pozornicu na kojoj su plesale plesačice i na kojoj su se Vijeću obraćali Ziro i Jediiji. Iz svih izvedenih elemenata u ovome radu možemo primijetiti da je naglasak definitivno na dekadenciji i ponosu samih Hutta. Primjećujemo i određene sličnosti u povijesnim i kulturološkim elementima arapskih naroda no ne bi poistovjetili pripadnike Vijeća sa sultanima. No ono što je očito je da su Hutti direktno vizualno i karakterno opozicijski postavljeni protagonistima sa zapadnjačkim karakteristikama. Jedna zanimljivost je da sami Hutti imaju distinktivan jezik koji se čini da je sustavno složen, a ne nasumičan. Jezik Huttese je stvoren kao imitacija stvarno jezika Quechua koji se govori oko planina Anda u Južnoj Americi ali s izmišljenim frazama koje podsjećaju na vanzemaljske zvukove (Asianabsolute.co.uk, 2018).

4.3.2 Nezapadnjački elementi u ulozi vanzemaljskog (aliena)

Analizom epizoda smo uvidjeli i da su nezapadnjački elementi često grupirani u ulozi vanzemaljskog dok su zapadnjački elementi gotovo isključivo povezani s ljudima ili barem vanzemalcima primarno ljudskog izgleda i karakteristika. Ovu razliku najbolje primjećuju u kontaktu protagonista s vanzemaljskim vrstama koje smo analizirali i njihovom prikazu.

Slika 9: Anakin se susreće s Zygerrian robovlasnikom i njegovim zaštitarima

Izvor: Star Wars: The Clone Wars, *Slaves of the Republic S04E12*

Kada se Anakin susreće s Zygerriancima jasno primjećujemo ovu razliku budući da sam Anakin ima klasične zapadnjačke crte lica i u potpunosti humanoidni izgled dok je kod samih Zygerriancina naglašen njihov životinjski izgled. Anakin je u epizodi prvotno obučen u Zygerriancin oklop dok je pred kraj obučen u svoju Jedijsku uniformu koja izgledom podsjeća na istočnjačke kimone. No, zanimljivo je da je upravo kod glavnog protagonista taj jedini nezapadnjački element pojednostavljen i nenametan dok su naprimjer svi nezapadnjački elementi kod kraljice iskorišteni da još više naglase njen vanzemaljski i neljudski izgled.

U epizodi *The Lost One* također primjećujemo te razlike gdje čim Jedijski slete na planet Obadiah vidimo kontrast među njima s njihovim uređenim frizurama te prozračnom i laganom robom s hladnim i tmurnim planetom i vojnicima s neljudskim izgledom i kosim očima odjevenim u otpornije uniforme kako ih prate u palaču.

Slika 10: Anakin i Obi-Wan u Pyke utvrđi komuniciraju s Lom Pykeom dok ih čuvaju zaštitari

Izvor: Star Wars: The Clone Wars, *The Lost One S06E10*

Razlike i superiornost zapadnjačkih karakteristika se primjećuje i na samom izrazu lica Jedijski koji čim ulaze u palaču osjećaju dim opijata i iskazuju gađenje, što prema naukama Jedijski ne bi trebao biti njihov način razmišljanja i ponašanja. Također, kao što smo već napomenuli iako su Jedijski također poprimili određene 'nezapadnjačke' elemente oni su i dalje itekako ukomponirani u sveukupni zapadnjački vizual. Isto tako u sve tri epizode jedini protagonist koji ne izgleda kao da bi se mogao bez problema uklopiti u zapadnjački svijet je Ashoka koja ima vanzemaljski izgled ali izrazito humanoidno inspiriran. U posljednjoj epizodi koju smo analizirali razlike između zapadnjačkih elemenata kao ljudskih i nezapadnjačkih elemenata kao vanzemaljskih vidimo i kroz same planete od kuda akteri dolaze. Protagonisti su stacionirani i

djeluju s planeta Corusant koji predstavlja kapital galaksije. Obi Wan je u epizodi prikazan kako stoji na platformi a iza njega se proteže veliki futuristički grad obavijen suncem i prepun letećih brodova. Arhitektura asocira na moderne nebodere i prepoznatljivu arhitekturu dok odmah iduća lokacija prikazuju potpunu suprotnost na planetu Nal Hutta. U scenama u kojim Obi-Wan priča s Vijećem Hutta zanimljivo je da su Hutti prikazani uz plesačice odjevene u minijaturne kostime s orijentalnim ukrasima i lampionima inspiriranim istočnjačkim dizajnom kao i posudama iz kojih izviruje dim. Suprotno, kada se Obi-Wan obraća Vijeću plesačice se nalaze u pozadini u tami a preko lica Jedijskog padalaca pada svjetlo koje naglašava njegov ljudski i zapadnjački izgled.

Slika 11: Obi-Wan u razgovoru s klonom Codyjem na planetu Corusant

Izvor: Star Wars: The Clone Wars, *Hunt for Ziro S03E09*

McDowell u svojoj knjizi analizira i ulogu vanzemaljskog kao Drugog, te povlači ideju, baziranu na postojećoj literaturi, da se drugost u znanstvenoj fantastici prebacuje s manjina na vanzemaljce ili druide i to na dva načina. Ističe da se taj proces provodi ili kroz narativ ljudskog napretka gdje je čovječanstvo jednostavno preraslo takve sitničave stavove i razlike, ili da se nejednakost eliminira na način uklanjanja rasa i kulturoloških razlika iz narativa. Ovdje se vraćamo na ideju kroz koju smo prošli na početku rada da George Lucas zapravo ponavlja narativnu tradiciju poimanja Zapada i Istoka u kojoj je Istok dom monstruoznome, a svi koji nisu sa Zapada su neljudski. McDowell iznosi i razmišljanja Keith Bookera koji primjećuje kako su u galaksiji koja je napućena inteligentnim vanzemaljskim vrstama, vanzemaljci zapravo marginalizirani te nemaju stvarnu političku ulogu već su uglavnom okarakterizirani kao izopćenici i kriminalci (McDowell, 111-116).

5. Zaključak

Radom smo analizirali najrecentnije stvaralaštvo George Lucasa koje je vremenski značajno udaljeno od prvog filma Ratova zvijezda. Analizom serije Ratovi zvijezda: Ratovi klonova smo nadogradili na već postojeće analize o prve dvije trilogije filma koje se često bave pitanjima političkog identiteta, stereotipa i rase u kontekstu drugosti. Format televizijske serije nam je omogućio još više ući u dubinu Lucasovog svemira, a analizom narativa smo prikazali važnost vizualnih i auditivnih elemenata u kontekstu reprezentacije nezapadnjačkog i zapadnjačkog svijeta. Podjela na zapadnjačke i nezapadnjačke elemente sama po sebi ima jednu težinu koja nam sugerira koja struja je dominantna u narativu Ratova zvijezda, a poimanje Drugosti, uočili smo kroz rad, postoji na više razina od rasnih i kulturoloških podjela na Istok i Zapad do identificiranja vanzemaljskog kao Drugog te u produžetku i onog nezapadnjačkog čisto zato što je nepoznato. Također, ustanovili smo da je i ono Drugo, u ovome kontekstu primarno nezapadnjačko, i u golemoj galaksiji većinski marginalizirano. Samo pitanje identifikacije zapadnjačkih ili nezapadnjačkih elemenata u svijetu znanstvene fantastike je izazovno te podrazumijeva i razlike u percepciji rasne i kulturološke stereotipizacije. Opseg ovog rada je limitiran na tri vanzemaljske vrste uz dominantnu zapadnjačku 'vrstu' i još uže na samo tri epizode unutar sedam sezona serije. Materija predstavlja priliku za opsežnija istraživanja s više vanzemaljskih vrsta i s više detalja s obzirom da narativne analize omogućavaju detaljnu i iscrpnu bazu podataka. Uz to sugeriramo i druge metode analize kako bi se dobila sveukupna slika ovog ekstenzivnog svemira. Samu važnost serije Ratovi zvijezda: Ratovi klonova pronalazimo i u činjenici da je riječ o animiranom sadržaju za djecu čije poruke, bile one namjerne ili nenamjerne, uvelike mogu oblikovati mlade umove i to suptilnim te čak i možda jedva primjetnim sugestijama. U pedagoškom smislu takve serije upravo mogu pružiti priliku da se odvoji od tradicionalnih zapadnjačkih mitskih i reprezentativnih koncepcija i proširi u smjer inkluzivnosti i preispitivanja vlastitih percepcija i poimanja Drugosti. Analiza je pokazala i kako unutar serije nema egzaktne rase ili nezapadnjačke kulture koja predstavlja ono drugo već se sve zajedno spajaju u jedan nepoznati entitet koji je obilježen likovima zlikovca i marginaliziranim likovima kroz razne suptilne ili pak manje suptilne elemente. Ideja da Lucas nastavlja tradiciju zapadno-centralnog svijeta u kojoj je Istok ima ulogu svega onog neljudskog i monsturoznog je donekle potvrđena ovom analizom. U postojećim istraživanjima pitanja reprezentacije i drugosti u Ratovima zvijezda narativna analiza ima značajnu ulogu jer

povezuje ono što primjećujemo u širem kontekstu s egzaktnim elementima u samome narativu da nam olakšava da raščlanimo sličnosti koje mislimo da primjećujemo.

6. Literatura:

1. Allrath, Gaby, Gymnich, Marion i Surkamp, Carola (2005) Introduction: Towards a Narratology of TV Series. U: Allrath, Gaby i Gymnich, Marion (ur) *Narrative Strategies in Television Series* (str. 1- 43). Hampshire: Palgrave Macmillan.
2. Asianabsolute.co.uk (2018) May the Fourth be with You! Star Wars Languages and their Real-world Inspirations <https://asianabsolute.co.uk/blog/2018/05/04/star-wars-languages/> Pristupljeno 8. kolovoza 2023.
3. Brier, Bob i Hobbs, Hoyt (2008) Daily life of the ancient Egyptians. Westport, Connecticut: Greenwood Press.
4. Britannica.com (2017) Lake Hammar. <https://www.britannica.com/place/Lake-Hammar#ref282462> Pristupljeno 8. kolovoza 2023.
5. Britannica.com (2023) George Lucas. <https://www.britannica.com/biography/George-Lucas> Pristupljeno 27. srpnja 2023.
6. Brode, Douglas (2012) A Rocky Road to Star Wars: The Early Life and Career of George Lucas. U: Brode, Douglas i Deyneka, Leah (ur) *Sex, Politics, and Religion in Star Wars* (str. 1-10). United Kingdom: The Scarecrow Press.
7. Car, Viktorija i Osmančević, Leali (2016) Televizijski narativi - pričam ti priču. *Sarajevo Social Science Review* 5 (1-2): 7-27.
8. Deis, Christopher (2007) May the Force (Not) Be with You: „Race Critical“ Readings and the Star Wars Universe. U: Silvio, Carl i Vinci, Tony M. (ur) *Culture, Identities and Technology in the Star Wars Films* (str. 79-110). Jefferson, North Carolina: McFarland & Company.
9. Fielding, Julien (2012) Beyond Judeo-Christianity: Star Wars and the Great Eastern Religions. U: Brode, Douglas i Deyneka, Leah (ur) *Sex, Politics, and Religion in Star Wars* (str. 25-47). United Kingdom: The Scarecrow Press.
10. Gillespie, Marie (2006) “Narrative analysis”. U: Gillespie, M. i Toynbee J. (ur) *Analysing Media Texts* (str. 79-117). New York: Open University Press.
11. Grewell, Greg (2001) Colonizing the Universe: Science Fictions Then, Now, and in the (Imagined) Future. *Rocky Mountain Review of Language and Literature* 55(2): 25-47.
12. Hall, Stuart (1996) Introduction: Who Needs 'Identity'? U: Hall, Stuart i Du Gay, Paul (ur) *Questions of Cultural Identity*. London: Sage publications.

13. Howe, Andrew (2012) *Star Wars in Black and White: Race and Racism in a Galaxy Not So Far Away*. U: Brode, Douglas i Deyneka, Leah (ur) *Sex, Politics, and Religion in Star Wars* (str. 11-24). United Kingdom: The Scarecrow Press.
14. Kenny, Glenn (2002) Introduction: Jedi Mind Tricks. U: Kenny, Glenn (ur) *A Galaxy Not So Far Away* (str. 11-22). New York: Henry Holt.
15. Krouse, Erika (2002) The Chrysanthemum and the Lightsaber. U: Kenny, Glenn (ur) *A Galaxy Not So Far Away* (str. 75-83). New York: Henry Holt.
16. Lucasfilm.com (2023) Star Wars: The Clone Wars helped redefine television animation. <https://www.lucasfilm.com/productions/star-wars-the-clone-wars/> Pristupljeno 6. kolovoza 2023.
17. McDowell, John C. (2016) *Identity Politics in George Lucas' Star Wars*. Jefferson, North Carolina: McFarland & Company.
18. Neumann, Iver B. (1999) *Uses of the Other: "The East" in European Identity Formation*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
19. Richardson, Michael (2010) *Otherness in Hollywood Cinema*. New York: Continuum.
20. Said, Edward (1977) *Orientalism*. London: Penguin.
21. Schmitt, Carl (2007) *Politički spisi*. Zagreb: Politička kultura.
22. Silvio, Carl i Vinci, Tony M. (2007) Introduction: Moving Away from Myth: Star Wars as Cultural Artifact. U: Silvio, Carl i Vinci, Tony M. (ur) *Culture, Identities and Technology in the Star Wars Films* (str. 9-15). Jefferson, North Carolina: McFarland & Company.
23. Simmel, Georg (1971) *On individuality and social forms*. Chicago: The University of Chicago Press.
24. Vinci, Tony M. (2007) The Fall of the Rebellion; or, Defiant and Obedient Heroes in a Galaxy Far, Far Away: Individualism and Intertextuality in the Star Wars Trilogies. U: Silvio, Carl i Vinci, Tony M. (ur) *Culture, Identities and Technology in the Star Wars Films* (str. 19-38). Jefferson, North Carolina: McFarland & Company.
25. Westmore Jr., Kevin J. (2000) The Tao of "Star Wars", Or, Cultural Appropriation in a Galaxy Far, Far Away. *Studies in Popular Culture* 23(1): 91-106.

Sažetak

Osnovni cilj istraživanja je analiza pojma Drugosti u kontekstu svemira Ratova zvijezda s posebnim naglaskom na njegovu manifestaciju u animiranoj seriji "Ratovi zvijezda: Ratovi klonova". Istraživanjem se težilo razumjeti kako se predstavljaju "nezapadnjačke" kulture u seriji i kako takav prikaz podržava zapadnjačko poimanje Drugosti, te kako se elementi ovih kultura izjednačavaju s konceptom vanzemaljskog. U istraživanju je obrađen pojam Drugosti i njegova povezanost s formacijom identiteta. Također, istražena je i polarizacija između Zapada i Istoka te se samo istraživanje dotiče i ideje orijentalizma u zapadnjačkom predstavljanju tuđih kultura. Analizom se istraživalo kako su nezapadnjačke kulture često predstavljene kao Drugo u svijetu Ratova zvijezda, a isto tako se raspravlja o rasizmu, stereotipima i političkoj korektnosti u prikazima različitih identiteta. Narativna analiza se fokusira na seriju "Ratovi zvijezda: Ratovi klonova" i istražuje kako se u njoj predstavljaju nezapadnjačke kulture te kako su ti elementi povezani s konceptom Drugosti. Kroz narativnu analizu, analizirani su vizualni, tekstualni i auditivni elementi serije kako bi dobili dublje razumijevanje reprezentacije nezapadnjačkih kultura i njihovog izjednačavanja s idejom vanzemaljskog. Rezultati istraživanja ukazuju na to da unutar svijeta Ratova zvijezda postoji često marginaliziranje nezapadnjačkih elemenata te da se Drugo često predstavlja kao zlikovce ili marginalizirane likove. Analiza također sugerira da zapadnjački svijet ostaje dominantan, dok su nezapadnjački elementi često povezivani s vanzemaljskim entitetima. Istraživanje zaključujemo da je reprezentacija Drugosti važna, posebno u sadržaju namijenjenom djeci, jer može oblikovati percepciju svijeta i drugih kultura. Također, ističe se važnost inkluzivnosti i preispitivanja tradicionalnih zapadnjačkih percepcija. Iako je istraživanje bilo usmjereno na određene aspekte, predlažemo da bi buduća istraživanja trebala šire analizirati različite aspekte Drugosti u svijetu Ratova zvijezda, koristeći različite metode analize kako bi se dobila sveobuhvatnija slika.

Ključne riječi: Drugost, Ratovi zvijezda, Ratovi zvijezda: Ratovi klonova, narativna analiza, identitet, Zapad, Istok, nezapadnjačke kulture.

Abstract

The main goal of this research is to analyze the concept of Otherness in the context of the Star Wars universe, with a special emphasis on its manifestation in the animated series "Star Wars: The Clone Wars." The research aimed to understand how non-Western cultures are portrayed in the series and how such representation supports the Western understanding of Otherness, as well as how the elements of these cultures are equated with the concept of the alien. The research encompasses an exploration of the notion of Otherness and its connection to identity formation. Additionally, it delves into the polarization between the West and the East, touching upon the concept of Orientalism in the Western representation of foreign cultures. The analysis investigates how non-Western cultures are often presented as the "other" in the Star Wars universe, while also discussing racism, stereotypes, and political correctness in the portrayal of various identities. The narrative analysis is focused on the series "Star Wars: The Clone Wars" and examines how non-Western cultures are represented within it and how these elements are tied to the concept of Otherness. Through narrative analysis, visual, textual, and auditory elements of the series are examined to gain a deeper understanding of the representation of non-Western cultures and their association with the concept of the alien. The research results indicate that within the Star Wars universe, there is often marginalization of non-Western elements, and the Other is frequently depicted as villains or marginalized characters. The analysis also suggests that the Western world remains dominant, while non-Western elements are often linked with alien entities. The research concludes that the representation of Otherness is important, especially in content aimed at children, as it can shape perceptions of the world and other cultures. Additionally, the research highlights the significance of inclusivity and reevaluating traditional Western perceptions. While the research focused on specific aspects, it suggests that future studies should comprehensively analyze various aspects of Otherness in the Star Wars universe using different analytical methods to achieve a more substantial picture.

Key words: Otherness, Star Wars, Star Wars: The Clone Wars, narrative analysis, identity, West, East, non-western cultures.